

Arbetsmarknadsutskottets betänkande 2022/23:AU9

Arbetsmarknadspolitik och arbetslöshetsförsäkringen

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden, bl.a. med hänvisning till pågående arbete. Yrkandena gäller bl.a. Arbetsförmedlingen, arbetsmarknadspolitiska program och insatser samt arbetslöshetsförsäkringen.

I betänkandet finns 16 reservationer (S, SD, V, C, MP) och sex särskilda yttranden (S, SD, V, C).

Behandlade förslag

Cirka 80 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2022/23.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Utskottets överväganden	7
Fler vägar till jobb	7
Självförsörjningsmål	10
Kompetensförsörjning och kompetensutveckling	13
Arbetsförmedlingen	19
Arbetsmarknadspolitiska program och insatser	26
Insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga	39
Samhall	46
Arbetsintegrerande sociala företag	50
Äldre i arbetslivet	51
Arbetslöshetsförsäkringen	55
Reservationer	61
1. Fler vägar till jobb, punkt 1 (SD)	61
2. Fler vägar till jobb, punkt 1 (C)	61
3. Kompetensförsörjning och kompetensutveckling, punkt 3 (S)	62
4. Arbetsförmedlingen, punkt 4 (S)	63
5. Arbetsförmedlingen, punkt 4 (C)	64
6. Arbetsmarknadspolitiska program och insatser, punkt 5 (S)	65
7. Arbetsmarknadspolitiska program och insatser, punkt 5 (V)	66
8. Arbetsmarknadspolitiska program och insatser, punkt 5 (C)	68
9. Insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, punkt 6 (S)	69
10. Insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, punkt 6 (SD)	70
11. Insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, punkt 6 (C)	71
12. Insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, punkt 6 (MP)	72
13. Samhall, punkt 7 (SD)	73
14. Arbetsintegrerande sociala företag, punkt 8 (MP)	74
15. Arbetslöshetsförsäkringen, punkt 10 (V)	75
16. Arbetslöshetsförsäkringen, punkt 10 (C)	76
Särskilda yttranden	77
1. Kompetensförsörjning och kompetensutveckling, punkt 3 (SD)	77
2. Arbetsförmedlingen, punkt 4 (V)	77
3. Arbetsmarknadspolitiska program och insatser, punkt 5 (SD)	77
4. Samhall, punkt 7 (C)	78
5. Äldre i arbetslivet, punkt 9 (SD)	78
6. Arbetslöshetsförsäkringen, punkt 10 (S)	78
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	80
Motioner från allmänna motionstiden 2022/23	80

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Fler vägar till jobb

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:852 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkandena 4 och 16,

2022/23:943 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 5 och

2022/23:961 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 1.

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (C)

2. Självförsörjningsmål

Riksdagen avslår motion

2022/23:1534 av Hans Eklind och Yusuf Aydin (båda KD).

3. Kompetensförsörjning och kompetensutveckling

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:687 av Markus Selin (S) yrkandena 3 och 4,

2022/23:943 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 6,

2022/23:1988 av Isak From m.fl. (S) och

2022/23:2062 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 4 och 5.

Reservation 3 (S)

4. Arbetsförmedlingen

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:852 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkandena 1 och 2,

2022/23:1197 av Peter Hedberg och Peder Björk (båda S),

2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 34,

2022/23:2032 av Heléne Björklund m.fl. (S) och

2022/23:2052 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkandena 3, 8 och 9.

Reservation 4 (S)

Reservation 5 (C)

5. Arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:852 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 5,

2022/23:961 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 16,

2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkande 10,

2022/23:1245 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkandena 25–32,

2022/23:1362 av Mikael Dahlqvist m.fl. (S),

2022/23:1379 av Joakim Sandell (S),

2022/23:1479 av Annette Rydell och Heléne Björklund (båda S) yrkande 2,

2022/23:1711 av Johan Andersson m.fl. (S),

2022/23:1805 av Magnus Jacobsson (KD),
2022/23:2019 av Dzenan Cisija m.fl. (S) och
2022/23:2052 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkandena 2, 6, 7 och 13.

Reservation 6 (S)

Reservation 7 (V)

Reservation 8 (C)

6. Insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:202 av Helena Lindahl (C),

2022/23:823 av Lars Beckman (M),

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkandena 11–15 och 19,

2022/23:961 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkandena 3, 4, 6, 7, 9, 12 och 13,

2022/23:1560 av Denis Begic (S),

2022/23:2052 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 5 och

2022/23:2264 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 1–6 och 10.

Reservation 9 (S)

Reservation 10 (SD)

Reservation 11 (C)

Reservation 12 (MP)

7. Samhall

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:464 av Åsa Karlsson och Björn Wiechel (båda S),

2022/23:852 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 3 och

2022/23:961 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 14.

Reservation 13 (SD)

8. Arbetsintegrerande sociala företag

Riksdagen avslår motion

2022/23:748 av Nicklas Attefjord m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2.

Reservation 14 (MP)

9. Äldre i arbetslivet

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:46 av Ann-Sofie Lifvenhage och Anna af Sillén (båda M) och

2022/23:957 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) yrkande 7.

10. Arbetslöshetsförsäkringen

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:209 av Mikael Larsson (C),

2022/23:634 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkande 7,

2022/23:852 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkandena 17 och 18,
2022/23:1231 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkandena 3 och 4,
2022/23:1356 av Kristoffer Lindberg m.fl. (S),
2022/23:1550 av Mathias Tegnér och Jennie Nilsson (båda S) yrkande 3
och
2022/23:2052 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 11.

Reservation 15 (V)

Reservation 16 (C)

Stockholm den 20 april 2023

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Magnus Persson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Magnus Persson (SD), Teresa Carvalho (S), Michael Rubbestad (SD), Johanna Haraldsson (S), Saila Quicklund (M), Serkan Köse (S), Ann-Christine From Utterstedt (SD), Paula Holmqvist (S), Arin Karapet (M), Ciczie Weidby (V), Magnus Jacobsson (KD), Jonny Cato (C), Erik Hellsborn (SD), Leila Ali Elmi (MP), Camilla Mårtensen (L), Merit Frost Lindberg (M) och Jim Svensk Larm (S).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet 80 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2022/23 inom områdena arbetsmarknadspolitik och arbetslöshetsförsäkringen. Motionsyrkandena finns i bilagan.

Information till utskottet lämnades av företrädare för Delegationen för unga och nyanlända till arbete den 9 mars 2023 och Delegationen mot arbetslivskriminalitet den 16 mars 2023.

Utskottets överväganden

Fler vägar till jobb

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. lärlingsanställningar och etableringsjobb.

Jämför reservation 1 (SD) och 2 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2022/23:943 av Tobias Andersson m.fl. (SD) lyfter motionärerna fram vikten av att införa av en ny form av lärlingsanställning (yrkande 5). Även Magnus Persson m.fl. (SD) framhåller i kommittémotion 2022/23:961 att möjligheten att införa lärlingsanställningar bör utredas (yrkande 1). Lärlingens ersättning ska enligt motionärerna bestå av en viss procentsats av den ingångslön som parterna kommit överens om inom respektive bransch.

I kommittémotion 2022/23:852 anser Jonny Cato m.fl. (C) att införandet av etableringsjobben bör utvidgas till företag utan kollektivavtal och till bemanningsföretag, på ett sätt som gör att fördelarna i etableringsjobben inte går förlorade (yrkande 4). Vidare behövs det enligt motionärerna åtgärder för att göra det lättare att skapa gigjobb och att öka gigarbetares inkludering i socialförsäkringssystemet (yrkande 16). Motionärerna framhåller att de ser möjligheterna med gigjobben och att dessa kan vara ett viktigt steg in på arbetsmarknaden.

Bakgrund

Etableringsjobb

Etableringsjobb är en ny modell för staten att stimulera anställningar för långtidsarbetslösa och nyanlända. Den bygger på ett förslag från Landsorganisationen i Sverige, Unionen och Svenskt Näringsliv. Under anställningen ska arbetstagaren enligt den föreslagna modellen få en kombination av lön från arbetsgivaren och ersättning från staten, och i normalfallet ska anställningen leda till en tillsvidareanställning på heltid.

Förordningen (2022:807) om statlig ersättning för arbete i etableringsjobb trädde i kraft den 1 september 2022. Av förordningens 3 och 4 §§ framgår att med etableringsjobb avses arbeten som omfattas av ett centralt kollektivavtal om etableringsjobb som uppfyller vissa krav, bl.a. uppgift om den lägsta lön som tillämpas enligt parternas ordinarie kollektivavtal samt uppgift om vilken lön som ska gälla för etableringsjobbet.

Landsorganisationen i Sverige (LO), Unionen och Svenskt Näringsliv träffade i slutet av november 2022 ett avtal om etableringsjobb i Sverige. Enligt regeringen frångår dock parternas avtal det redan beslutade regelverket och regeringen behöver därför analysera avtalet närmare innan eventuellt ytterligare åtgärder vidtas och etableringsjobben kan börja tillämpas.¹ Vad som också återstår är att fack och arbetsgivare i varje bransch träffar avtal om etableringsjobben.

Utredningen om förenklade skatteregler för att underlätta och främja egenföretagande

Regeringen tillsatte i december 2019 en särskild utredare med uppdrag att se över beskattningen av enskilda näringsidkare (dir. 2019:102). Utredningen överlämnade i september 2020 delbetänkandet Enklare skatteregler för enskilda näringsidkare som innehåller vissa förslag till förenklingar för enskilda näringsidkare inom ramen för det befintliga skattesystemet (SOU 2020:50).

I juli 2021 överlämnade utredningen slutbetänkandet Mikroföretagarkonto – schabloniserad inkomstbeskattning för de minsta företagen (SOU 2021:55). I betänkandet presenteras ett förslag till ett frivilligt system där inkomstskatt ska tas ut schablonmässigt baserat på verksamhetens omsättning. Situationen för personer verksamma inom den s.k. gigeekonomin lyfts särskilt fram i betänkandet. Betänkandet remissbehandlades under 2021.

Gymnasial lärlingsutbildning

Enligt skollagen (2010:800) får det inom yrkesprogrammen finnas en gymnasial lärlingsutbildning som börjar det första, andra eller tredje läsåret. Den gymnasiala lärlingsutbildningen ska i huvudsak vara förlagd till en eller flera arbetsplatser (16 kap. 11 §). En elev som genomgår en gymnasial lärlingsutbildning inom ett av gymnasieskolans yrkesprogram ska sedan 2014 kunna vara anställd i en särskild anställningsform, gymnasial lärlingsanställning. Bestämmelser om denna anställningsform finns i lagen (2014:421) om gymnasial lärlingsanställning.

Rapporten Gigeekonomin som dörröppnare?

I en rapport från Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) presenteras en studie som har undersökt hur svenska arbetsgivare värderar arbetslivserfarenhet från s.k. gigjobb (IFAU Rapport 2020:22). Resultaten indikerar att arbetsgivare värderar sådan erfarenhet lägre än arbetslivserfarenhet från en traditionell anställning, men högre än arbetslöshet. Effekten finns dock endast för arbetssökande med svenskklingande namn.

¹ Skriftlig fråga 2022/23:206 besvarad av arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L)

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om fler vägar till jobb behandlades av utskottet senast i betänkande 2021/22:AU6 Arbetsmarknadspolitik och arbetslöshetsförsäkringen (s. 9 f.). Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (prot. 2021/22:46).

Utskottets ställningstagande

Genom arbete kan människor försörja sig själva, känna större delaktighet i samhället och bidra till tillväxt och välfärd. Motionärerna i detta avsnitt riktar in sig på att skapa fler vägar in på arbetsmarknaden så att fler ges möjlighet att delta. I grund och botten delar utskottet motionärernas uppfattning eftersom det tillhör arbetsmarknadspolitiken huvuduppgifter att möta de behov som finns hos olika grupper med inriktningen att alla som kan arbeta också ska göra det. Därmed inte sagt att utskottet instämmer med de enskilda konkreta förslagen.

I kommittémotionerna 2022/23:943 (SD) yrkande 5 och 2022/23:961 (SD) yrkande 1 lyfter motionärerna fram möjligheten att införa en ny form av lärlingsanställningar. Utskottet noterar att det sedan ett antal år finns möjlighet till en gymnasial lärlingsanställning. Utskottet anser att detta är en användbar anställningsform, men är för den skull inte berett att ta initiativ till att införa ytterligare en form av lärlingsanställning. Enligt utskottet är det av största vikt att reformer på det arbetsrättsliga området är väl förankrade hos arbetsmarknadens parter, inte minst när det gäller nya anställningsformer. Såvitt utskottet känner till finns det ingen diskussion mellan parterna om en ny form av lärlingsanställning. De aktuella yrkandena bör därför avslås.

En annan möjlig väg in på arbetsmarknaden är s.k. gigjobb som lyfts fram i kommittémotion 2022/23:852 (C) yrkande 4. Utskottet ser i likhet med motionärerna att den tekniska utvecklingen och digitaliseringen i samhället kan skapa möjliga vägar till jobb. Samtidigt är det av stor vikt att slå vakt om att nya sätt att organisera arbete, såsom genom digitala plattformar, aldrig får föra med sig att arbetskraften utnyttjas. Det är centralt, anser utskottet, att det råder förutsägbara och trygga arbetsförhållanden även för gigjobbare. Att parterna tar ett stort ansvar för regleringen av arbetsmarknaden och anpassar villkoren efter förutsättningarna i olika branscher är en viktig del av den svenska modellen, och det gäller även för plattformsekonomin. Utskottet noterar också utredningsförslaget om en schabloniserad inkomstbeskattningsform för de minsta företagen, bl.a. gigjobbare. Det finns också skäl att framhålla att gigjobbens roll som väg in på arbetsmarknaden inte heller bör överskattas, vilket en rapport från IFAU från 2020 är en indikation på. I alla händelser ser utskottet för närvarande inte skäl till några ytterligare åtgärder på området, varför yrkandet bör avslås.

Vidare föreslås i kommittémotion 2022/23:852 yrkande 4 att införandet av etableringsjobben ska vidgas till företag utan kollektivavtal och till

bemanningsföretag. Utskottet konstaterar att i linje med parternas överenskommelse avses endast arbeten som omfattas av kollektivavtal. Utskottet noterar att etableringsjobben ännu inte har börjat tillämpas och att regeringen för närvarande analyserar det avtal om etableringsjobb som träffades mellan LO och Svenskt Näringsliv i november 2022. Utskottet ser inte skäl att ingripa i det pågående beredningsarbetet, varför yrkandet bör avslås.

Självförsörjningsmål

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om införande av ett självförsörjningsmål.

Motionen

I motion 2022/23:1534 anser Hans Eklind och Yusuf Aydin (båda KD) att sysselsättningsstatistiken behöver kompletteras med ett mått på graden av självförsörjning i form av ett självförsörjningsmål.

Bakgrund

Arbetsmarknadsstatistik

Sveriges officiella statistik tar sin utgångspunkt i lagen (2001:99) om den officiella statistiken och förordningen (2001:100) om den officiella statistiken. Enligt förordningen har Arbetsmiljöverket, Medlingsinstitutet och Statistiska centralbyrån (SCB) ansvar för olika delar av den officiella statistiken under ämnesområdet Arbetsmarknad. Utöver den officiella arbetsmarknadsstatistiken produceras även annan statlig statistik inom arbetsmarknadsområdet, t.ex. Arbetsförmedlingens verksamhetsstatistik.

Till de områden som SCB har ansvar för hör bl.a. arbetskraftsundersökningar och sysselsättning. Inom ramen för detta ansvar tar SCB fram statistik om bl.a. arbetslöshetsgraden och sysselsättningsgraden hos befolkningen i Sverige. Denna statistik används av många aktörer för att följa och värdera såväl läget som utvecklingen på arbetsmarknaden och i ekonomin. Som exempel använder sig regeringen av statistiken som indikatorer i resultatredovisningen inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv i budgetpropositionen för 2023.

För närvarande pågår ett utvecklingsarbete på SCB med målet att modernisera arbetsmarknadsstatistiken. Arbetet omfattar både innehåll och utformning av den framtida statistiken. I en slutrapport från maj 2021 presenterar myndigheten en plan för framtidens arbetsmarknadsstatistik. I ett längre perspektiv är målsättningen en förflyttning från dagens statistik, som i huvudsak är urvalsbaserad med registerbaserade inslag, till ett utbud som kan

beskrivas som registerbaserat med urvalsbaserade inslag (Ämnesdesign Arbetsmarknad, slutrapport, A2021/2078).

Rapporten När blir utrikesfödda självförsörjande?

I en rapport publicerad vid Entreprenörsskapsforum 2020 (När blir utrikesfödda självförsörjande?) undersöks hur många som uppnår en gräns för självförsörjning som satts till fyra prisbasbelopp, vilket motsvarar ungefär 12 500 kronor per månad efter skatt. Underlaget för undersökningen är hela befolkningen i arbetsför ålder under perioden 1990–2016. I rapporten framhålls att det finns stora skillnader mellan både olika grupper och regioner.

Rapportförfattarna argumenterar för att sysselsättningsstatistiken är en otillräcklig indikator på arbetskraftens ekonomiska aktivitet. Sysselsättningsstatistiken ger ingen heltäckande bild av hur hög andel av befolkningen som uppnår tillräckliga inkomster för att vara självförsörjande. Rapportförfattarna menar att självförsörjningsgraden ger en mer rättvisande bild av graden av ekonomisk integration hos utrikes födda än vad sysselsättningsstatistiken gör. Det framhålls också att ytterligare analyser är nödvändiga för att bättre förstå skillnader i sysselsättnings- och självförsörjningsgrad mellan olika grupper.

Rapporten Reformen för fler i arbete

I en rapport från Svenskt Näringsliv i februari 2023 (Reformen för fler i arbete) används en definition som innebär att en individ anses som självförsörjande om hen har en löneinkomst som överstiger fyra prisbasbelopp. Denna definition och belopp valdes enligt rapportförfattarna eftersom detta motsvarar cirka 50 procent av medianinkomsten i Sverige, vilket dessutom sammanfaller med OECD:s gräns för relativ fattigdom. Självförsörjningsgraden anges som ett mått på hur stor andel av de som är i arbetsför ålder som kan försörja sig själva genom arbete vid en viss given tidpunkt. Till skillnad från Entreprenörsskapsforums rapport (som det också refereras till) inkluderas inte studerande bland de individer som inte definieras som självförsörjande.

Rapportförfattarna anser att politiken bör överväga att införa ett nytt mål för sysselsättningspolitiken som baseras på självförsörjning.

Tilläggsdirektiv till Utredningen om en förbättrad arbetsmarknads-etablering för utrikes födda kvinnor

Regeringen gav i maj 2022 en särskild utredare i uppdrag att utreda och ta fram förslag på åtgärder som särskilt syftar till att skynda på utrikes födda kvinnors etablering på arbetsmarknaden (dir. 2022:42).

Genom ett tilläggsdirektiv beslutat i mars 2023 får utredaren nu även i uppdrag att

- analysera och lämna förslag på hur det riksdagsbundna målet för integrationspolitiken ska få större genomslag i den offentliga verksamheten,

- utifrån den föreslagna styrmodellen, föreslå ytterligare och/ eller justerade resultatindikatorer som ändamålsenligt och effektivt kan användas för att följa upp om det riksdagsbundna målet uppfylls och som ska utgå från en analys av det offentliga åtagandet samt kunna ingå i nuvarande modell för mål- och resultatstyrning, och
- vid behov lämna nödvändiga författningsförslag.

Regeringen anför bl.a. att ekonomisk integration innebär att personer som kan arbeta försörjer sig själva. Personer som kommer till Sverige ska inte fastna i arbetslöshet och långvarigt beroende av försörjningsstöd eller andra bidrag. Incitamenten till arbete ska inte motverkas av bidragssystemen. Frågan om självförsörjning behöver belysas i högre grad och komplettera arbetsmarknadsstatistiken över sysselsättning (dir. 2023:42).

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om självförsörjning behandlades av utskottet senast i betänkande 2021/22:AU6 Arbetsmarknadspolitik och arbetslöshetsförsäkringen (s. 15 f.). Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (prot. 2021/22:46).

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att i motion 2022/23:1534 (KD) föreslås det att sysselsättningsstatistiken kompletteras med ett mått på graden av självförsörjning och att ett självförsörjningsmål införs. En utvärdering av arbetsmarknadspolitiska åtgärder utifrån ett självförsörjningsperspektiv ger enligt motionärerna ett mer rättvisande mått och därmed en bättre utgångspunkt för politiskt beslutsfattande.

När det gäller arbetsmarknadspolitiken vägleds den som bekant av målet att insatserna ska bidra till en väl fungerande arbetsmarknad. För att kunna göra en bedömning av måluppfyllelsen använder regeringen ett antal huvudindikatorer, såsom arbetslöshet och sysselsättning utifrån SCB:s statistik. Utskottet kan konstatera att något mått på graden av självförsörjning inte ingår bland indikatorerna. Vid beredningen av regeringens resultatredovisning i budgetpropositionen har utskottet under de senaste riksmötena heller inte haft några invändningar om indikatorer och andra bedömningsgrunder i fråga om utvecklingen på arbetsmarknaden.

Utskottet vill ändå framhålla att det förvisso är regeringen som beslutar om vilka ämnes- och statistikområden det ska finnas officiell statistik för och vilka myndigheter som ska vara statistikansvariga. Men sedan är det myndigheterna själva som ansvarar för metod, kvalitet och vilka statistiska mått som ska användas. Det finns därför inget som tydligt hindrar myndigheterna från att mäta självförsörjning på olika sätt. Utskott anser att vilken metod som ska användas för detta i förekommande fall är en fråga för den aktuella myndigheten.

Dessutom bör det uppmärksammas att SCB i sitt utvecklingsarbete är i färd med att etablera en ny och i huvudsak registerbaserad statistikprodukt på arbetsmarknadsområdet, Befolkningens arbetsmarknadsstatus. Den övergripande inriktningen är att framtidens arbetsmarknadsstatistik ska vara registerbaserad och urvalsassisterad, snarare än urvalsbaserad och registerassisterad.

Utskottet noterar också att Utredningen om en förbättrad arbetsmarknadsetablering för utrikes födda kvinnor nyligen genom ett tilläggsdirektiv fått ett ändrat uppdrag bl.a. med inriktningen att frågan om självförsörjning i högre grad behöver belysas och komplettera arbetsmarknadsstatistiken över sysselsättning.

Utskottet instämmer i vikten av att belysa frågan om självförsörjning och kommer med intresse att följa beredningen av utredningens kommande förslag, liksom SCB:s fortsatta utvecklingsarbete.

Med det anförda ser utskottet inte skäl att ta något initiativ med anledning av det aktuella yrkandet, som därför bör avslås.

Kompetensförsörjning och kompetensutveckling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kompetensförsörjning och kompetensutveckling.

Jämför reservation 3 (S) och särskilt yttrande 1 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2022/23:2062 ser Fredrik Olovsson m.fl. (S) behovet av kompetensförsörjning och det nya partssystemet för omställning för att de klimatpolitiska målen ska kunna nås (yrkande 4). Den snabba teknikutvecklingen ställer enligt motionärerna krav på flexibilitet, dels från arbetsgivare som i hög grad behöver prioritera kompetensutveckling för sina anställda, dels från arbetstagar som behöver kunskap om det nu införda omställningsstudiestödet. När det gäller kompetensutveckling behöver statens insatser enligt motionärerna dessutom vara omfattande, och Lernia AB bör därför ges ett särskilt samhällsuppdrag att bidra med insatser för att klara näringslivets utbildningsbehov som uppstår i och med den gröna industriella utvecklingen (yrkande 5).

I kommittémotion 2022/23:943 av Tobias Andersson m.fl. (SD) framhåller motionärerna att svensk industris viktigaste tillgång är arbetskraften. Motionärerna vill se åtgärder för att säkra den roll som vidareutbildning i arbetslivet och utlandsrekrytering kommer att spela för kompetensförsörjningen i framtiden (yrkande 6).

I motion 2022/23:687 anser Markus Selin (S) att när det gäller infrastrukturplanering finns det skäl att studera förutsättningarna för att

utveckla en sammanhållen arbetsmarknad och kompetensförsörjningsbehov kring norra Stockholms län i allmänhet och i Norrtälje i synnerhet (yrkande 3). Inom samma geografiska områden bör ansvariga myndigheter för den statliga arbetsmarknadspolitiken vidare särskilt studera förutsättningarna för att utveckla en sammanhållen arbetsmarknad och kompetensförsörjningsbehov (yrkande 4).

I motion 2022/23:1988 ser Isak From m.fl. (S) behov av kompetensförsörjningsinsatser i norra Sverige för att industrin ska klara en grön omställning.

Bakgrund

Omställnings- och kompetensstöd

I budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 14 avsnitt 4.5) föreslår regeringen ett omställningspaket i linje med principöverenskommelsen som träffats mellan Svenskt Näringsliv, PTK, IF Metall och Kommunal om trygghet, omställning och anställningsskydd. Regeringens förslag innebär ett nytt anslag och att resurser tillförs för ett nytt offentligt grundläggande omställnings- och kompetensstöd för arbetstagare. Förslaget innebär bl.a. att en ny offentlig omställningsorganisation ska inrättas. Regeringen aviserar lagändringar i denna del i enlighet med partsöverenskommelsen. Förslaget tillstyrktes och riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (bet. 2021/22:AU2, rskr. 2021/22:115).

I proposition 2021/22:176 Flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden föreslår regeringen bl.a. att det ska införas ett grundläggande omställnings- och kompetensstöd som syftar till att stärka enskilda personers framtida ställning på den svenska arbetsmarknaden. Stödet ska bestå av ett offentligt grundläggande stöd till enskilda personer som inte omfattas av kollektivavtal eller kan få stöd genom en omställningsorganisation och en statlig ersättning till arbetsgivare som finansierar omställningsorganisationer. Regeringen föreslår att bestämmelser om stödet ska tas in i en ny lag om grundläggande omställnings- och kompetensstöd. Förslaget tillstyrktes och riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (bet. 2021/22:AU12, rskr.2021/22:365). Lagändringarna trädde i kraft den 30 juni 2022.

I budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 14) föreslår regeringen att anslaget 1:15 Omställnings- och kompetensstöd genom den offentliga omställningsorganisationen bestäms till 1 000 000 000 kronor (avsnitt 4.6). Förslaget tillstyrktes och riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (bet. 2022/23:AU2, rskr. 2022/23:90).

Omställningsstudiestöd

I budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 15 avsnitt 2.10) aviserar regeringen i linje med partsöverenskommelsen enligt ovan att ett nytt omställningsstudiestöd skulle införas under 2022. I proposition 2021/22:176 Flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden föreslår regeringen bl.a. att omställningsstudiestödet ska bestå av ett omställningsstudiebidrag och ett omställningsstudielån. Regeringen föreslår att de grundläggande bestämmelserna om det nya omställningsstudiestödet ska tas in i en ny lag om omställningsstudiestöd. Förslaget tillstyrktes och riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (bet. 2021/22:AU12, rskr.2021/22:365). Lagändringarna trädde i kraft den 30 juni 2022.

I budgetpropositionen för 2023 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 15) föreslår regeringen att anslaget 1:3 Omställningsstudiestöd bestäms till 1 360 000 000 kronor. Enligt regeringen kompletterar omställningsstudiestödet det reguljära studiestödet och finansierar studier som kan stärka vuxnas framtida ställning på arbetsmarknaden med beaktande av arbetsmarknadens behov. Regeringen framhåller att det nya stödet ökar möjligheten för vuxna med arbetslivserfarenhet att studera och stärka sin omställningsförmåga. Regeringen anför att omställningsstudiestödet införs stegvis på så sätt att medel för stödet tillförs och skalas upp efter hand för att vara fullt utbyggt till 2026 (avsnitt 3.9 och 3.11). Förslaget tillstyrktes och riksdagen beslutade i enlighet med utbildningsutskottets förslag (bet. 2022/23:UbU2, rskr. 2022/23:101).

Kompetenslyft för klimatomställning

I budgetpropositionen för 2022 föreslår regeringen inom utgiftsområde 20 Allmän miljö- och naturvård att ett nytt anslag införs för ett kompetenslyft för klimatomställningen. Anslaget får användas för utgifter för utbildningsinsatser och kompetenshöjande åtgärder som syftar till att möta arbetsmarknadens efterfrågan på kompetenser för att klara klimatomställningen och nå en cirkulär ekonomi. Förslaget tillstyrktes och riksdagen beslutade i enlighet med miljö- och jordbruksutskottets förslag (bet. 2021/22:MJU1, rskr. 2021/22:110).

I budgetpropositionen för 2023 föreslår regeringen att anslaget 1:21 Kompetenslyft för klimatomställningen bestäms till 50 200 000 kronor. Förslaget tillstyrktes och riksdagen beslutade i enlighet med miljö- och jordbruksutskottets förslag (bet. 2022/23:MJU1, rskr. 2022/23:97).

Arbetsförmedlingens arbete med kompetensförsörjning

I regleringsbrevet för 2023 har regeringen gett Arbetsförmedlingen i uppdrag att fortsätta att stärka och utveckla sitt arbete med arbetsmarknadspolitiska insatser och arbetsgivarkontakter i syfte att bidra till en förbättrad och mer effektiv kompetensförsörjning för arbetsgivare som är i behov av att rekrytera arbetskraft. I detta ingår att vidta åtgärder i syfte att förbättra den yrkesmässiga

och geografiska rörligheten bland arbetsökande utifrån kompetensförsörjningsbehov hos arbetsgivare, bl.a. vägledning, platsförslag och platsanvisningar, samt uppföljning av arbetsökandes sökaktivitet. Arbetsförmedlingen ska också fortsätta att utveckla arbetet med kompetensförsörjning vid stora företagsetableringar och företagsexpansioner.

Som ett led i detta arbete har Arbetsförmedlingen bl.a. inrättat ett kansli för omvandling och matchning i norr, med kontor i Skellefteå och Luleå. Kansliet har i uppdrag att i nära samarbete med arbetsgivare, kommuner och regioner, länsstyrelser m.fl. hitta nya arbetssätt för att lösa kompetensförsörjningsbehovet i Norrbottens och Västerbottens län.

EU-fonder

I förordningen för Europeiska socialfonden plus (ESF plus)² slås fast att syftet med fonden bl.a. är att stödja medlemsstaterna att uppnå hög sysselsättning, rättvist socialt skydd och kvalificerad och motståndskraftig arbetskraft som är förberedd för framtidens arbetsliv. Ett av flera specifika mål är att fonden ska bidra till ett grönare och koldioxidsnålt Europa bl.a. genom kompetenshöjning hos arbetskraften och skapande av nya arbetstillfällen i relevanta sektorer. Sveriges nationella program för ESF plus 2021–2027 omfattar ca 707 miljoner euro från ESF plus och ca 919 miljoner euro i nationell medfinansiering. Medlen ska riktas mot insatser som bl.a. ska förstärka den nationella arbetsmarknadspolitiken och främja ett livslångt lärande (A2021/02283).

Av förordningen för Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter (EGF)³ framgår att fonden har som mål att visa solidaritet med arbetstagare eller egenföretagare som blivit av med jobbet på grund av omstruktureringar och hjälpa dem att hitta ett nytt jobb. Det gäller särskilt omstruktureringar som orsakas av bl.a. globaliseringsrelaterade utmaningar och övergången till en koldioxidsnål ekonomi. Berättigade till stöd är de som förlorar jobbet på grund av sådana omstruktureringar. Fonden har en årsbudget på 210 miljoner euro för 2021–2027 och kan stå för mellan 60 och 85 procent av kostnaderna för projekt som ska hjälpa arbetslösa att hitta nya jobb eller starta eget.

Ytterligare ett instrument för att stödja omställning är den relativt nyinrättade Fonden för en rättvis omställning.⁴ Stödet som ges via fonden är inriktat på bl.a. ekonomisk diversifiering i de territorier som påverkas mest av klimatomställningen, liksom på kompetenshöjning och aktiv inkludering av arbetstagare och arbetsökande i dessa territorier. Det är Tillväxtverket som har regeringens uppdrag att vara förvaltande myndighet för ett nationellt

² Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1057 av den 24 juni 2021 om inrättande av Europeiska socialfonden+ (ESF+) och om upphävande av förordning (EU) nr 1296/2013.

³ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/691 av den 28 april 2021 om Europeiska fonden för justering för globaliseringseffekter för uppsagda arbetstagare (EGF) och om upphävande av förordning (EU) nr 1309/2013 (EGF-förordningen).

⁴ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1056 av den 24 juni 2021 om inrättande av Fonden för en rättvis omställning.

program inom fonden, och prioriterade områden är bl.a. att stålindustrin ställer om till koldioxidneutralitet i Norrbottens län.

Lernia AB

Lernia AB tillhandahåller tjänster för att utveckla och matcha människors kompetens mot näringslivets behov. Lernia har verksamhet på ca 60 orter över hela Sverige och är auktoriserat som bemannings-, utbildnings-, rekryterings- och omställningsföretag av respektive branschorganisation. Bolagets tjänster är riktade till individer, kunder inom det privata näringslivet samt kunder i den offentliga sektorn. Statens ägarandel är 100 procent.

När det gäller särskilt beslutat samhällsuppdrag framgår det av regeringens redogörelse för företag med statligt ägande 2022 att med ett sådant uppdrag avses när det har beslutats av riksdagen och helt eller delvis syftar till att generera andra effekter än ekonomisk avkastning för ägaren (skr. 2021/22:140). Lernia har inget särskilt beslutat samhällsuppdrag.

Tidöavtalet

I Tidöavtalet anger samarbetspartierna Sverigedemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna att de är överens om att ta ansvar för Sverige i ett gemensamt samarbete under mandatperioden 2022–2026. Inom ramen för avtalet finns ett antal samarbetsprojekt med syftet att ta fram en reformagenda med konkreta politiska förslag, bl.a. inom området tillväxt och hushållsekonomi.

När det gäller särskilt omställnings- och kompetensstödet anges det att det ska förvaltas på så sätt att det används till utbildningar med hög efterfrågan på arbetsmarknaden och därmed motverkar kompetensbrist och stärker näringslivets konkurrenskraft (s. 57).

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om omställning och kompetensutveckling behandlades av utskottet senast i betänkande 2021/22:AU6 Arbetsmarknadspolitik och arbetslöshetsförsäkringen (s. 19 f.). Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (prot. 2021/22:46).

Utskottets ställningstagande

Den svenska arbetsmarknaden påverkas av drivkrafter som innebär att den är föremål för ständig förändring. Teknologiska framsteg, utmaningar på miljö- och klimatområdet, den demografiska utvecklingen liksom globaliseringen är exempel på drivkrafter som bidrar till att forma villkoren för företag, arbetsgivare och arbetstagare. En effektiv kompetensförsörjning är av stor betydelse för en väl fungerande arbetsmarknad med en hög sysselsättningsgrad och god ekonomisk tillväxt. Utskottet konstaterar att goda förutsättningar

för livslångt lärande, omställning och kompetensutveckling blir allt viktigare och är en central del i att skapa ett längre och hållbart arbetsliv.

Utskottet noterar att i kommittémotionerna 2022/23:2062 (S) yrkande 4, 2022/23:943 (SD) yrkande 6 och motion 2022/23:687 (S) yrkandena 3 och 4 finns förslag om bl.a. omställning och kompetensförsörjningsbehov på arbetsmarknaden. Utskottet konstaterar inledningsvis att Arbetsförmedlingen har ett pågående uppdrag att stödja kompetensförsörjning på arbetsmarknaden bl.a. genom att utveckla arbetsgivarkontakter och förbättra den yrkesmässiga och geografiska rörligheten bland arbetssökande. Arbetsförmedlingen ska också utveckla arbetet med kompetensförsörjning vid stora företags-etableringar och företagsexpansioner. Utskottet noterar i sammanhanget att Arbetsförmedlingen nyligen har inrättat ett kansli för omvandling och matchning i norr, med kontor i Skellefteå och Luleå.

Utskottet vill också framhålla att det under föregående riksmöte ställde sig bakom regeringens förslag om att införa ett nytt grundläggande omställnings- och kompetensstöd för enskilda som inte kan få stöd genom omställningsorganisationer. Utskottet ställde sig också bakom att det skulle införas ett omställningsstudiestöd, bestående av omställningsstudiebidrag och ett omställningsstudielån. Tanken med omställningsstudiestödet är att det ska komplettera de befintliga studiestödsformerna och göra det möjligt för fler vuxna yrkesverksamma att genom studier förbättra sin kompetens och stärka sin ställning på arbetsmarknaden.

Utskottet anser att införandet av omställnings- och kompetensstödet är något som är viktigt för både välfärden och näringslivet. Genom att öka möjligheterna till sådant stöd för alla går det att stärka förutsättningarna för rörlighet på arbetsmarknaden och tillgången på arbetskraft med rätt kompetens hos alla arbetsgivare. Utskottet noterar att stödet enligt Tidavtalet ska förvaltas på så sätt att det motverkar kompetensbrist och stärker näringslivets konkurrenskraft. Utskottet noterar också reformen för ett kompetenslyft för klimatomställningen och anslagsmedel för detta ändamål som riksdagen godkände vid behandlingen av budgetpropositionen för 2023.

Utskottet anser att dessa reformer och det pågående arbetet ligger i linje med vad som efterfrågas i de aktuella motionsyrkandena. Utskottet ser således inte skäl att vidta ytterligare åtgärder på området, varför yrkandena bör avslås.

När det gäller frågan om huruvida Lernia AB bör ges ett särskilt samhällsuppdrag bl.a. för att ta hand om de utbildningsbehov som uppstår i och med den gröna industriella utvecklingen, så som föreslås i kommittémotion 2022/23:2062 (S) yrkande 5, delar utskottet inte motionärernas uppfattning. Utskottet anser förvisso att det är viktigt att skapa förutsättningar för att bidra till den gröna industriella utvecklingen, men anser inte att införandet av ett särskilt samhällsuppdrag är avgörande. Förutom vad som sagts ovan om Arbetsförmedlingens arbete och stöd för omställning och kompetensutveckling m.m. konstaterar utskottet att inom ramen för EU-samarbetet finns den relativt nyinrättade Fonden för en rättvis omställning där prioriterade områden bl.a. är att stålindustrin ställer om till koldioxidneutralitet

i Norrbottens län. Inte heller här finner utskottet alltså skäl att vidta ytterligare åtgärder på området, varför yrkandet bör avslås.

Med det anförda bör även motion 2022/23:1988 om kompetensförsörjningsinsatser i norra Sverige för att industrin ska klara en grön omställning avslås.

Arbetsförmedlingen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. likvärdig service i hela landet och samverkan med kommunerna.

Jämför reservation 4 (S) och 5 (C) samt särskilt yttrande 2 (V).

Motionerna

I kommittémotion 2022/23:2052 framhåller Teresa Carvalho m.fl. (S) att Arbetsförmedlingen bör ges mer handlingsfrihet att erbjuda arbetssökande de individanpassade åtgärder som bäst leder till – eller i riktning mot – en varaktigt anställning (yrkande 3). Myndigheten bör också ges i uppdrag att stärka sin närvaro i områden med socioekonomiska utmaningar (yrkande 9). Vidare betonas vikten av att Arbetsförmedlingen ges förutsättningar att ha en god fysisk närvaro i hela landet (yrkande 8). Enligt motionärerna är myndighetens närvaro bl.a. en förutsättning i upprätthållandet av ändamålsenliga arbetsgivarkontakter och samverkan med kommunerna. Liknande förslag om att Arbetsförmedlingen ska finnas tillgänglig i hela landet framförs i motionerna 2022/23:1197 av Peter Hedberg och Peder Björk (båda S) och 2022/23:2032 av Heléne Björklund m.fl. (S).

I partimotion 2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C) anser motionärerna att regeringen bör ta fram förslag för att säkerställa Arbetsförmedlingens lokala närvaro (yrkande 34). Liknande förslag om att säkerställa Arbetsförmedlingens lokala närvaro finns i kommittémotion 2022/23:852 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 2.

Vidare anser motionärerna i kommittémotion 2022/23:852 att det finns behov av att vidta åtgärder för att säkerställa reformeringen av Arbetsförmedlingen, vilket bl.a. innebär att det är fristående förmedlare som ska matcha och rusta de arbetssökande för de lediga jobben (yrkande 1).

Bakgrund

Förordning med instruktion för Arbetsförmedlingen

Arbetsförmedlingens huvudsakliga uppgifter framgår av förordningen (2022:811) med instruktion för Arbetsförmedlingen. Av 1 § framgår att myndigheten ansvarar för den arbetsmarknadspolitiska verksamheten, utom i

de delar där annat är särskilt föreskrivet. 2 § slår fast att Arbetsförmedlingen ska verka för att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt genom ett antal olika åtgärder och arbetssätt. Av 3 § framgår att myndigheten ska stödja kompetensförsörjningen på arbetsmarknaden. Vidare innehåller förordningen bestämmelser om bl.a. medverkan i EU-arbetet, sektorsansvar och organisation.

När det gäller särskilt samverkan med kommuner framgår det av 14 § att myndigheten ska samverka med kommuner i syfte att ge enskilda arbetssökande ett ändamålsenligt stöd, och på ett övergripande plan underlätta planering, samordning och utformning av stöd till arbetssökande. Myndigheten ska också främja och underlätta samordning mellan kommuner och leverantörer som utför arbetsmarknadspolitiska insatser på uppdrag av myndigheten.

Reformeringen av Arbetsförmedlingen

I departementspromemorian Vissa lagförslag med anledning av en reformerad arbetsmarknadspolitisk verksamhet ges en övergripande beskrivning av hur den reformerade arbetsmarknadspolitiska verksamheten är tänkt att se ut (A2021:27). Arbetsförmedlingen ska även i fortsättningen vara ansvarig myndighet på det arbetsmarknadspolitiska området. Även i den reformerade verksamheten ska Arbetsförmedlingen verka för att arbetsmarknadspolitiska insatser kommer till stånd. Till följd av att förmedlingsinsatser införs kommer de arbetsmarknadspolitiska insatserna i större utsträckning än i dag att anskaffas genom upphandling eller inom ramen för valfrihetssystem. Samtidigt behöver insatser också framöver tillhandahållas genom samverkan eller överenskommelser. Arbetsförmedlingen kommer bl.a. fortfarande att ha en aktiv roll i fråga om att utforma, samordna och anvisa till insatser som bedrivs i samverkan med andra fristående aktörer.

Regeringen har gett Arbetsförmedlingen flera uppdrag inom ramen för arbetet med att reformera verksamheten. Det har bl.a. gjorts i regleringsbrev för 2019, 2020, 2021 och 2022 samt genom särskilda uppdrag.

Regeringen gav i juni 2022 Arbetsförmedlingen i uppdrag att fortsätta arbetet med att utveckla och effektivisera den arbetsmarknadspolitiska verksamheten i syfte att förbättra stödet till arbetssökande och arbetsgivare med varierande behov. Inom ramen för detta uppdrag ska Arbetsförmedlingen bl.a. införa vidareutvecklade matchningstjänster med grund i det nya arbetsmarknadspolitiska programmet förmedlingsinsatser och beakta vissa förhållanden vid anskaffning och förvaltning av dessa tjänster (A2022/00859). Enligt myndighetens lägesbeskrivning från oktober 2022 kommer Arbetsförmedlingen att börja anvisa arbetssökande att ta del av vidareutvecklad matchningstjänst med grund i programmet förmedlingsinsatser i februari 2023 (Af-2022/0052 9355).

Vidare ska Arbetsförmedlingen säkerställa att den arbetsmarknadspolitiska bedömningen är träffsäker och enhetlig, att män och kvinnor ges

förutsättningar att ta del av stöd och insatser på lika villkor och att arbetssökande prövas mot den bredd av insatser som finns hos Arbetsförmedlingen. Arbetsförmedlingen ska också fortsätta arbetet med att stärka och utveckla de individuella handlingsplanerna och uppföljningen av dessa samt åtgärda identifierade brister. Arbetsförmedlingen ska särskilt bl.a. utveckla arbetet med de individuella handlingsplanerna för att de insatser och aktiviteter som planeras ska vara sammanhållna och samordnade utifrån den enskildes stödbehov, oavsett om den enskilde deltar i arbetsmarknadspolitiska insatser hos en eller flera anordnare, och vid behov samverka med relevanta aktörer, t.ex. med kommuner.

Nästa lägesbeskrivning av de pågående uppdragen ska lämnas den 24 maj 2023 och en slutredovisning ska göras den 13 oktober 2023 (A2023/00137).

Likvärdig service i hela landet

I regleringsbrevet för 2022 gav regeringen Arbetsförmedlingen i uppdrag att ha en ändamålsenlig lokal närvaro för att ge stöd till arbetssökande som behöver fysiska möten, samverka med andra aktörer, främja lokala och regionala projekt i samverkan, upprätthålla kunskap om lokala och regionala arbetsmarknader och säkerställa ändamålsenliga arbetsgivarkontakter. Vidare ska Arbetsförmedlingen enligt uppdraget, i jämförelse med situationen i slutet av 2021, öka den kontinuerliga fysiska närvaron som sker i egen regi, genom servicekontor eller genom samverkan med kommunerna. Möjligheterna för arbetssökande att vid behov boka fysiska möten med myndighetens personal ska öka.

I sin återrapportering från oktober 2022 anför Arbetsförmedlingen bl.a. att den fortsättningsvis arbetar utifrån att likvärdigt stöd och likvärdig service innebär att möta kunder utifrån individuella behov och lokala förutsättningar. Arbetsförmedlingens utgångspunkt är vidare att myndighetens lokala närvaro är ändamålsenlig när arbetssökande, arbetsgivare och samverkanspartners får stöd genom den serviceväg som, av myndigheten, bedöms vara mest lämplig. Ett ändamålsenligt stöd innefattar bl.a., om så behövs, att stödet är anpassat utifrån lokala behov och förutsättningar. När det gäller särskilt den fysiska närvaron framgår det av rapporten att det finns 88 fast bemannade arbetsförmedlingskontor, 24 kontor som myndighetens personal reser till och 104 samarbetslösningar med Statens servicecenter (Af-2022/0078 8364).

Enligt ändringar i förordningen (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamhetens som trädde ikraft den 1 december 2022 ska verksamheten anpassas bl.a. så att arbetssökande och arbetsgivare i hela landet kan få likvärdig service och likvärdigt stöd. Det kan ske genom verksamhet i myndighetens egen regi, genom anskaffning eller i samverkan med andra aktörer.

Inom ramen för ovan nämnda uppdrag att fortsätta arbetet med att utveckla och effektivisera den arbetsmarknadspolitiska verksamheten ska Arbetsförmedlingen för att uppnå likvärdig service och stöd i hela landet bl.a.

fortsätta att utveckla verksamhet i egen regi när det gäller platsförmedling, vägledning eller stöd för att påbörja en utbildning inom det reguljära utbildningssystemet, för att sådant stöd ska kunna ges till arbetssökande som inte tar del av sådana insatser hos en leverantör eller annan anordnare. I en återrapportering och lägesbeskrivning från oktober 2022 gör Arbetsförmedlingen bl.a. bedömningen att för vissa grupper av arbetslösa och för vissa arbetsgivare kommer behovet av fysiska möten lokalt och ofta i samverkan med andra, att vara nödvändigt. Att stärka och utveckla lokal närvaro och samverkan är också en förutsättning för att effektivt samordna insatser och för att ge ett sammanhållet stöd till de arbetssökande som står långt ifrån arbetsmarknaden (Af-2022/0052 9355).

För att stödja arbetet med tillgänglighet och likvärdig service har myndigheten i sin verksamhetsplan för 2023 definierat ett flertal olika aktiviteter, bl.a. att utveckla utbudet av språkstöd, vidareutveckla tillgängligheten i digitala tjänster samt ta fram en lokalförsörjningsstrategi som stöder och främjar arbetsförmedlingens arbetsätt (Af-2022/0029 2963).

Närvaro i områden med socioekonomiska utmaningar

Arbetsförmedlingen fick i mars 2022 regeringens uppdrag att förstärka stödet till personer som är långtidsarbetslösa, särskilt i områden med socioekonomiska utmaningar (A2022/00330). Dessa områden ska definieras med utgångspunkt i det socioekonomiska indexet som Statistiska centralbyrån och Delegationen mot segregation har tagit fram. Arbetsförmedlingen ska möjliggöra fler bokade möten och fler personalintensiva insatser. Arbetsförmedlingen ska även öka beslutskapaciteten. Arbetsförmedlingen ska förstärka stödet till långtidsarbetslösa, bl.a. genom ökad fysisk lokal närvaro och tillgänglighet som sker i egen regi, genom servicekontor eller genom samverkan med kommuner för att t.ex. förbättra möjligheterna för planering av stöd.

I en första återrapportering från mars 2023 framhåller Arbetsförmedlingen bl.a. att samverkan med kommunerna är ett kraftfullt verktyg för att möta behoven hos de långtidsarbetslösa och för att identifiera de områden som behöver prioriteras i arbetet. De förberedelser som gjorts under 2022 inom ramen för uppdraget bedömer myndigheten leder till att långtidsarbetslösa kommer att få tillgång till ett förbättrat stöd under 2023. Arbetsförmedlingen framhåller att den kommer att fortsätta att fördjupa sig i utmaningar och behov som är kopplade till områden med socioekonomiska utmaningar (Af-2022/0104 2982).

Samverkan med kommunerna

I regleringsbrevet för 2022 gav regeringen Arbetsförmedlingen i uppdrag att bl.a. ansvara för samverkan med kommuner om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Samverkan ska ske på såväl strategisk som operativ nivå så att personer som är i behov av insatser i samverkan kan ges ett ändamålsenligt

stöd oberoende av vilken eller vilka aktörer som utför den eller de insatser som den enskilde deltar i. Arbetsförmedlingen ska också underlätta och bistå i samarbetet mellan kommuner och fristående aktörer. Samverkan ska också ske så att övergångar från arbetslöshet till studier i kommunal vuxenutbildning underlättas. Regeringen anger att vidareutvecklingen av samverkan med kommuner bör utformas i regionala, flerkommunala eller lokala överenskommelser. Arbetsförmedlingen ska även arbeta med lokala jobbspår samt integrera de arbetsformer som utvecklats till följd av Delegationen för unga och nyanlända till arbete (Dua) i myndighetens ordinarie verksamhet. En vidareutveckling av överenskommelser ska ske i samråd med Sveriges Kommuner och Regioner och Delegationen för unga och nyanlända till arbete.

Vidare ska Arbetsförmedlingen också följa upp och analysera hur samverkansmodellen och arbetsformer har utvecklats och genomförts. Myndigheten ska även redovisa hur arbetet med samverkan, lokala överenskommelser och lokala jobbspår har stärkts under 2022. Redovisningen ska innefatta en undersökning av kommunernas uppfattning om hur samverkan med Arbetsförmedlingen fungerar. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 15 mars 2023.

I slutredovisningen från mars 2023 framhålls det att myndigheten har fortsatt att sträva mot mer generella och nationellt enhetliga samverkansprocesser, i syfte att uppnå likvärdig service för kunder i hela landet. I detta ligger bl.a. utveckling av en standardiserad modell för jobbspår samt olika stöd och verktyg för samverkan som ska stärka förutsättningarna för transparens och förutsägbarhet. Hittills har Arbetsförmedlingen utifrån en ny mall som tagits fram tillsammans med Dua ingått överenskommelser med 261 kommuner. Enligt rapporten kan tydliga positiva effekter märkas, samtidigt som det finns brister när det gäller den operativa samverkan, vilket därför är något som myndigheten kommer att prioritera i det fortsatta arbetet (Af-2022/0036 1681).

Enligt myndighetens verksamhetsplan för 2023 anges som aktivitet bl.a. att stärka arbetet med den operativa samverkan med kommuner utifrån ingångna överenskommelser. Särskilt fokus ska vara på insatser till de kvinnor och män som står långt från arbetsmarknaden samt samverkan för ökade insatser inom socioekonomiskt utsatta områden (Af-2022/0029 2963).

Delegationen för unga och nyanlända till arbete

Regeringen beslutade i december 2014 att tillsätta en delegation för större genomslag för arbetsmarknadspolitiska insatser mot ungdomsarbetslösheten på lokal nivå (A 2014:06). Uppdraget utökades under 2017 till att även omfatta samverkan om nyanlända. I uppdraget har ingått att främja samverkan mellan kommunerna och Arbetsförmedlingen, bl.a. genom utveckling av nya samverkansformer. Delegationens huvudsakliga redskap för att främja, stimulera och stödja samverkan mellan Arbetsförmedlingen och kommunerna har varit lokala överenskommelser.

I delegationens slutbetänkande SOU 2023:7 konstateras det att de lokala överenskommelserna har bidragit till en mer strukturerad och hållbar samverkan, samtidigt som det är tydligt att samverkan minskade i omfattning under perioden 2019–2021 och var på fortsatt låg nivå 2022. Delegationen pekar på en rad bidragande faktorer, bl.a. ändrade budgetförutsättningar för Arbetsförmedlingen, neddragningen av antalet arbetsförmedlingskontor och införandet av tjänsten Kundval rusta. Delegationen gör bedömningen att regeringen nogra bör följa och analysera hur samverkan mellan Arbetsförmedlingen och kommunerna utvecklas. Vidare gör delegationen bl.a. bedömningen att arbetsgivar- och kompetensförsörjningsperspektivet bör vara tydligt inom ramen för såväl den lokala samverkan mellan Arbetsförmedlingen och kommunerna som, allmänt, i den arbetsmarknads- politiska verksamheten.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om Arbetsförmedlingen behandlades av utskottet senast i betänkande 2021/22:AU6 Arbetsmarknadspolitik och arbetslöshets- försäkringen (s. 24 f.). Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (prot. 2021/22:46).

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att många arbetsgivare i dag har svårigheter att komma i kontakt med arbetssökande som har rätt kompetens. Utskottet menar att en välfungerande och effektiv arbetsförmedling är grundläggande för att minska matchningsproblematiken och i övrigt bidra till att förbättra arbetsmarknadens funktionssätt. Utskottet konstaterar vidare att det huvudsakliga regelverket i reformeringen av Arbetsförmedlingen och den arbetsmarknadspolitiska verksamheten nu är på plats. Därmed ges bättre förutsättningar för att arbetsmarknadspolitiska insatser ska kunna utföras av leverantörer. Vidare innebär detta att verksamheten kan utvecklas och effektiviseras i olika avseenden, bl.a. i fråga om den arbetsmarknadspolitiska bedömningen och förutsättningarna för informationsutbyte. Utskottet vill framhålla att Arbetsförmedlingen även i fortsättningen ska vara ansvarig myndighet på det arbetsmarknadspolitiska området, och myndigheten ska liksom tidigare ha en aktiv roll i fråga om att utforma, samordna och anvisa till insatser som bedrivs i samverkan med andra fristående aktörer.

När det gäller den fortsatta reformeringen av Arbetsförmedlingen som uppmärksammas i kommittémotion 2022/23:852 (C) yrkande 1 kan utskottet konstatera att regeringen har gett Arbetsförmedlingen ett flertal uppdrag med den inriktning som efterfrågas i motionen. För närvarande pågår bl.a. införandet av vidareutvecklade matchningstjänster med grund i det nya arbetsmarknadspolitiska programmet förmedlingsinsatser. Utskottet följer

regeringens och myndighetens arbete på området och ser inte skäl att nu ta initiativ till ytterligare åtgärder, varför yrkandet bör avslås.

Utskottet noterar att i ett flertal motioner, partimotion 2022/23:1672 (C) yrkandena 34, kommittémotionerna 2022/23:852 (C) yrkande 2, 2022/23:2052 (S) yrkande 8 samt motionerna 2022/23:1197 (S) och 2022/23:2032 (S), lyfter motionärerna fram betydelsen av att Arbetsförmedlingens lokala närvaro stärks i hela landet. I sammanhanget framhålls också betydelsen av att Arbetsförmedlingen har ändamålsenliga arbetsgivarkontakter och en väl fungerande samverkan med kommunerna.

Utskottet konstaterar att ett flertal förordningsändringar som innebär förändrade förutsättningar för Arbetsförmedlingens verksamhet började gälla den 1 december 2022. Dessa innebär bl.a. att myndighetens uppdrag har förtydligats när det gäller dels ansvar för samverkan med kommuner, dels tillgång till likvärdig service och likvärdigt stöd i hela landet. Utskottet anser att det är viktigt att Arbetsförmedlingen kan ha en ändamålsenlig lokal närvaro i egen regi, genom servicekontor eller genom samverkan med kommunerna. Arbetsförmedlingens lokala närvaro är också en förutsättning för att upprätthålla ändamålsenliga kontakter med arbetsgivarna.

När det gäller särskilt behovet av Arbetsförmedlingens ökade närvaro i områden med socioekonomiska utmaningar, som tas upp i kommittémotion 2022/23:2052 (S) yrkande 9, kan utskottet konstatera att myndigheten har ett pågående uppdrag med just denna inriktning. Utskottet noterar att myndigheten i en första återrapportering gör bedömningen att långtidsarbetslösa kommer att få tillgång till ett förbättrat stöd under 2023. I detta ligger bl.a. en fortsatt fördjupning i de utmaningar och behov som är kopplade till områden med socioekonomiska utmaningar.

Utskottet följer myndighetens arbete och utgår i fråan att såväl den lokala närvaron som samarbete med arbetsgivare och samverkan med kommuner fortsätter att utvecklas i linje med de förutsättningar som anges i förordningar och uppdrag. Utskottet anser därmed att det inte finns skäl att ta initiativ på området, varför yrkandena bör avslås.

I kommittémotion 2022/23:2052 (S) yrkande 3 lyfter motionärerna fram vikten av att Arbetsförmedlingen ges förutsättningar att erbjuda individanpassade åtgärder som leder den arbetssökande i riktning mot en varaktig anställning. Utskottet har inget att invända mot en sådan föresats och kan konstatera att Arbetsförmedlingen inom ramen för arbetet med att reformera den arbetsmarknadspolitiska verksamheten har ett pågående uppdrag att utveckla den arbetsmarknadspolitiska bedömningen och de individuella handlingsplanerna, bl.a. för att de insatser och aktiviteter som planeras ska vara sammanhållna och samordnade utifrån den enskildes stödbehov. Utskottet gör bedömningen att den pågående reformeringen och Arbetsförmedlingens fortsatta anskaffning av vidareutvecklade matchningstjänster bedrivs i linje med vad motionärerna efterfrågar och anser därmed att det inte finns skäl för något initiativ till regeringen i frågan. Det aktuella yrkandet bör därför avslås.

Arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. kontroll av och förändringar i regelverket för subventionerade anställningar.

Jämför reservation 6 (S), 7 (V) och 8 (C) samt särskilt yttrande 3 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2022/23:2052 förespråkar Teresa Carvalho m.fl. (S) en aktiv arbetsmarknadspolitik som både erbjuder stöd och ställer krav på den arbetssökande (yrkande 2). När det gäller ungas etablering på arbetsmarknaden anser motionärerna att det finns skäl att återinföra s.k. utbildningskontrakt (yrkande 6). Vidare ser motionärerna behov av att införa en insats motsvarande den s.k. 90-dagarsgarantin i syfte att bekämpa ungdomsarbetslösheten (yrkande 7). I motionen föreslås även att krav på kollektivavtal ska omfatta alla arbetsgivare som anställer arbetstagare inom ramen för de olika subventionerade anställningarna (yrkande 13). Liknande förslag om krav på villkor enligt kollektivavtal när det gäller arbetsmarknadspolitiska program framförs i motion 2022/23:1479 av Annette Rydell och Heléne Björklund (båda S).

I kommittémotion 2022/23:961 av Magnus Persson m.fl. (SD) anser motionärerna att lönesubventioner som utgår från födelseland på sikt bör avvecklas (yrkande 16).

I kommittémotion 2022/23:852 anser Jonny Cato m.fl. (C) att dagens olika anställningsstöd bör ses över för att fokusera på de effektivare nystartsjobben (yrkande 5). För att effektivisera systemet anser motionärerna att antalet stödformer bör minska och reglerna för de individuella stödformerna förenklas, med undantag för de stöd som berör personer med funktionsvariation.

I kommittémotion 2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) anser motionärerna att det bör tillsättas en utredning med uppdrag att se över hur de individer som har medicinska begränsningar, saknar sjukpenninggrundande inkomst och uppbär försörjningsstöd kan få stöd att kunna återgå i eller få arbete (yrkande 10).

I kommittémotion 2022/23:1245 av Ciczie Weidby m.fl. (V) föreslår motionärerna att arbetsgivare som anställer personer med subventioner ska vara skyldiga att utfärda ett arbetsintyg till de anställda när deras anställning upphör (yrkande 25). Enligt motionärerna måste arbetet med att skapa ordning och reda när det gäller subventionerade anställningar fortsätta. Det bör vara möjligt för myndigheter och journalister att granska vilka företag som tar emot statliga lönesubventioner, samtidigt som skyddet för den enskildes integritet säkras (26). För att säkerställa att personer med sådana anställningar

garanteras rätt lön, sjysta arbetsvillkor och rimliga arbetstider föreslår motionärerna att det görs en kartläggning av dessa förhållanden differentierad på branscher, kön och utländsk bakgrund (yrkande 28). Dessutom anser motionärerna att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att dels se över nu gällande regelverk och rutiner för subventionerade anställningar, dels föreslå ytterligare åtgärder för att motverka missbruk och överutnyttjande av arbetsmarknadspolitiska insatser (yrkande 32).

Motionärerna i kommittémotion 2022/23:1245 anser även att alla subventionerade anställningar bör omfattas av lagen om anställningsskydd (yrkande 29).

Vidare anser motionärerna i kommittémotion 2022/23:1245 att regelverket för samtliga subventionerade anställningar bör förtydligas så att löner och villkor blir i nivå med kollektivavtal i branschen, vilket inbegriper att "väsentliga delar" tas bort från förordningar som reglerar de arbetsmarknadspolitiska insatserna och att villkor likvärdiga med kollektivavtalen även gäller för nystartsjobb (yrkande 31). När det gäller särskilt nystartsjobben föreslår motionärerna att kravet om att andra anställningsförmåner än lön ska följa av eller vara likvärdiga med förmåner enligt kollektivavtal ska återinföras (yrkande 27). Vidare föreslås att nystartsjobbets rättighetsstyrda konstruktion ändras så att arbetsmarknadspolitisk prövning och samråd behöver genomföras inför beslut om utbetalande av subventionen (yrkande 30).

I motion 2022/23:1362 vill Mikael Dahlqvist m.fl. (S) se ökade möjligheter till arbetsmarknadspolitiska insatser genom bl.a. utökade möjligheter till studier.

I motion 2022/23:1379 anser Joakim Sandell (S) att regeringen behöver påbörja en nationell offensiv för att bekämpa segregationen och dess orsaker. För att knäcka arbetslösheten i socioekonomiskt svaga områden behövs det enligt motionären såväl fysiska som sociala insatser.

I motion 2022/23:1711 framhåller Johan Andersson m.fl. (S) att det bör ses över hur fackligt samråd vid arbetsmarknadspolitiska insatser kan förstärkas.

I motion 2022/23:2019 av Dzenan Cisija m.fl. (S) lyfter motionärerna fram behovet av insatser för att stärka arbetsmarknaden, bl.a. resurser för att bygga ut arbetsmarknadsutbildningarna.

I motion 2022/23:1805 ser Magnus Jacobsson (KD) ett behov av att skapa förutsättningar för en riktad arbetsmarknadsutbildning för taxiförarlegitimation.

Gällande rätt

Arbetsmarknadspolitiska program och insatser

Av 1 § i lagen (2000:625) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten framgår att den arbetsmarknadspolitiska verksamheten består av arbetsmarknadspolitiska program och andra arbetsmarknadspolitiska insatser. Programmen och insatserna syftar till att stärka den enskildes möjligheter att

få eller behålla ett arbete. Programmen och insatserna hanteras av Arbetsförmedlingen om inte något annat föreskrivs.

Den arbetsmarknadspolitiska verksamheten är i stor utsträckning reglerad i förordningar. Som exempel innehåller förordningen (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten närmare bestämmelser om Arbetsförmedlingens arbetsmarknadspolitiska verksamhet, bl.a. när det gäller kontroll av arbetsgivare vid arbetsplatsförlagda program och insatser.

Förordningen (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program innehåller bestämmelser om de arbetsmarknadspolitiska programmen arbetsmarknadsutbildning, validering, arbetspraktik, stöd till start av näringsverksamhet, förberedande insatser och projekt med arbetsmarknadspolitisk inriktning.

Förordningen (2022:812) om förmedlingsinsatser innehåller bestämmelser om det arbetsmarknadspolitiska programmet förmedlingsinsatser, som innebär att den enskilde erbjuds att hos en anordnare ta del av individuellt utformade aktiviteter.

Subventionerade anställningar

När det gäller de subventionerade anställningarna har det genom åren förekommit en lång rad av olika stödformer i den statliga arbetsmarknadspolitiken. Till de förändringar som genomförts under senare år hör att traineejobb, särskilt anställningsstöd, förstärkt särskilt anställningsstöd och instegsjobb i maj 2018 ersattes med anställningsstödet introduktionsjobb. De nuvarande subventionerade anställningarna är extratjänster (inga fler anvisningar efter den 1 januari 2022), yrkesintroduktionsanställningar, introduktionsjobb och nystartsjobb. Därtill finns etableringsjobben, som ännu inte tillämpas (se ovanstående avsnitt). Yrkesintroduktionsanställningar, nystartsjobb och etableringsjobb är rättighetsstyrda och utgör inte ett arbetsmarknadspolitiskt program. För personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga finns lönebidrag och skyddat arbete (se nedanstående avsnitt).

I förordningen (2013:1157) om stöd för yrkesintroduktionsanställningar finns bestämmelser om den subventionerade anställningen yrkesintroduktionsanställning. Målgruppen är ungdomar i åldern 15–24 år, nyanlända och långtidsarbetslösa. En yrkesintroduktion ska vara en möjlighet att lära sig ett yrke på arbetsplatsen samtidigt som den anställde erbjuds ett jobb med lön. Som krav för stöd gäller bl.a. att anställningen omfattas av ett centralt kollektivavtal om yrkesintroduktion eller av ett hängavtal till ett sådant kollektivavtal, och som innehåller en andel med utbildning eller handledning. Stödet lämnas till arbetsgivaren som en skattesubvention samt som bidrag för handledning.

I förordningen (2018:42) om särskilt anställningsstöd finns bestämmelser om särskilt anställningsstöd i form av introduktionsjobb. Målgruppen är personer som deltar i jobb- och utvecklingsgarantin, har deltagit i ungdomsgarantin i minst 200 ersättningsdagar samt vissa nyanlända invandrare. Som

krav för stöd gäller bl.a. att lön och andra anställningsförmåner följer av kollektivavtal eller i väsentliga delar är likvärdiga med förmåner enligt kollektivavtal inom branschen. Stödet lämnas till arbetsgivaren som en skattesubvention.

I förordningen (2018:43) om stöd för nystartsjobb finns bestämmelser om den subventionerade anställningen nystartsjobb. Målgruppen är personer som har varit utan arbete en längre tid, personer som har deltagit i arbetsmarknadspolitiska program en längre tid och personer som saknar en fast anknytning till arbetslivet. Som krav för stöd gäller bl.a. att lön följer av kollektivavtal eller är likvärdig med lön enligt kollektivavtal inom branschen. Stödet lämnas till arbetsgivaren som en skattesubvention.

I förordningen (2022:807) om statlig ersättning för arbete i etableringsjobb finns bestämmelser om den subventionerade anställningen etableringsjobb (anställningsformen tillämpas ännu inte, se ovanstående avsnitt). Målgruppen är nyanlända invandrare och långtidsarbetslösa personer. Ersättningen betalas direkt till arbetstagaren.

Arbetstagare som är anställda med särskilt anställningsstöd, i skyddat arbete eller med lönebidrag för utveckling i anställning är undantagna vissa delar av lagen (1982:80) om anställningsskydd.

Felaktiga utbetalningar

När det gäller felaktiga utbetalningar inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten finns bestämmelser i lagen (2020:474) om skyldighet för kreditinstitut och försäkringsgivare att lämna vissa uppgifter till Arbetsförmedlingen. Lagen innehåller skyldigheter för kreditinstitut och försäkringsgivare att lämna vissa uppgifter på begäran från Arbetsförmedlingen. Avsikten med att införa lagen var att stärka kontrollfunktionen och motverka felaktiga utbetalningar inom den arbetsmarknadspolitiska verksamheten (prop. 2019/20:117, bet. 2019/20:AU12, rskr. 2019/20:282).

Bakgrund

Budgetpropositionen för 2023

När det gäller politikens inriktning anser regeringen att det finns utrymme för effektiviseringar av arbetsmarknadspolitiken. Genom att prioritera kostnadseffektiva insatser som är arbetsplatsnära och som bidrar till en hög sökaktivitet kan anslaget för arbetsmarknadspolitiska program och insatser enligt regeringen minska (prop. 2022/23:1 utg.omr. 14, avsnitt 4.5). Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 2022/23:AU2, rskr. 2022/23:90).

Arbetsförmedlingens regleringsbrev för 2023

I regleringsbrevet för 2023 har regeringen gett Arbetsförmedlingen i uppdrag att bl.a. utveckla och förbättra arbetet med arbetsgivarkontakter och vidta

andra nödvändiga åtgärder, i myndighetens egen regi liksom vid behov hos leverantörer, för att öka antalet deltagare i arbetspraktik, arbetsmarknadsutbildning, lönebidrag och andra subventionerade anställningar. Uppdraget ska redovisas senast den 13 oktober 2023.

När det bl.a. gäller personer som är sjukskrivna har Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen i uppdrag att i samverkan se till att fler kvinnor och män ges nödvändigt stöd för återgång i arbete eller omställning till ett nytt arbete. Sjukskrivna och unga med aktivitetsersättning ska så tidigt som möjligt få tillgång till insatser inom ramen för myndigheternas rehabiliteringssamverkan för att utveckla eller återfå arbetsförmågan och därmed kunna återgå i, eller få, arbete. Uppdraget ska redovisas senast den 12 april 2024.

Arbetsförmedlingens kontrolluppdrag

Mål

Enligt målbeskrivningen i regleringsbrevet för 2023 ska Arbetsförmedlingen bidra till det övergripande målet att utbetalningarna från välfärdssystemen ska vara korrekta, andelen felaktiga utbetalningar ska minska och fel ska motverkas. Andelen felaktiga utbetalningar från de ersättningar som Arbetsförmedlingen hanterar ska därför minska. När det gäller åiterrapporteringskrav ska myndigheten redovisa måluppfyllelsen, genomförda åtgärder för att minska de felaktiga utbetalningarna och en bedömning av åtgärdernas effekter (se här även ovanstående avsnitt). Redovisningen ska därutöver omfatta bl.a. upptäckta felaktiga utbetalningar (antal utbetalningar och totalt belopp).

När det gäller uppfyllelse av mål i regleringsbrev redovisas detta normalt i samband med myndighetens årsredovisning, senast i årsredovisning 2022 (Af-2022/0111 2738). När det gäller målet att utbetalningarna från välfärdssystemen ska vara korrekta, andelen felaktiga utbetalningar ska minska och fel ska motverkas gör Arbetsförmedlingen bedömningen att det har uppnåtts i enlighet med myndighetens förväntan då ett utvecklat kontrollarbete har lett till flera återkrav och därmed fler upptäckta felaktiga utbetalningar. Initiativ och åtgärder genomförda under 2022, tillsammans med tidigare års åtgärder, har förbättrat myndighetens kontrollarbete och arbete mot felaktiga utbetalningar. Automatisering och organisatorisk koncentring av vissa uppgifter inom myndigheten har skapat än bättre förutsättningar för en enhetlig och mer rättssäker kontroll och handläggning.

Uppdrag

När det gäller felaktiga utbetalningar ska Arbetsförmedlingen enligt uppdrag 1 i regleringsbrevet för 2023 i arbetet med att motverka felaktiga utbetalningar utgå från den problembild de själva ser i arbetet med att förebygga felaktiga utbetalningar. Myndigheten ska bl.a. redovisa vilka åtgärder som har vidtagits med det primära syftet att säkerställa och underlätta för den enskilde att lämna

korrekta uppgifter till grund för beslut om ersättning. Uppdraget ska redovisas senast den 3 oktober 2023.

Åtterrapporing

I en åiterrapport från april 2022 om arbetet med kontroll och uppföljning av leverantörer redovisar myndigheten bl.a. hur man tidigt försöker identifiera oseriösa aktörer och förebygga och förhindra att sådana aktörer verkar inom arbetsmarknadspolitiken. Arbetsförmedlingen framhåller att utvecklingen inom kontroll- och uppföljningsarbetet fortgår i hög takt. Även om vissa delar är på plats, kvarstår ytterligare utvecklingsbehov. Dessa kan förenklat sammanfattas i att myndigheten, utöver teknisk utveckling, behöver säkerställa enhetliga processer och arbetsätt i alla led inom kontroll och uppföljning av leverantörer respektive tjänster. Processerna behöver digitaliseras och automatiseras för att öka effektiviteten. Arbetet inom olika aspekter av kontroll och uppföljning av leverantörer och tjänster behöver enligt myndigheten också gå mot ökad specialisering (Af-2022/0021 1299).

Granskning av Arbetsförmedlingens kontroll av arbetssökande

I en rapport från Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) i mars 2023 riktas kritik mot Arbetsförmedlingen för att myndigheten inte följer aktuella bestämmelser i sitt arbete med lämpligt arbete och sök område samt för att Arbetsförmedlingen inte underrättar arbetslöshetskassorna när sökande inte vidgar sitt geografiska eller yrkesmässiga sök område. Arbetsförmedlingens agerande kan enligt IAF leda till felaktiga utbetalningar på grund av förlängda omställningstider och kan medföra en risk för legitimiteten i arbetslöshetsförsäkringen (IAF-rapport 2023:2).

Myndighetsgemensamt arbete mot arbetslivskriminalitet

I december 2017 gav regeringen i uppdrag åt Arbetsförmedlingen, Arbetsmiljöverket, Ekobrottsmyndigheten, Försäkringskassan, Jämställdhetsmyndigheten, Migrationsverket, Polismyndigheten och Skatteverket att under 2018–2020 utveckla ändamålsenliga och effektiva metoder för myndighetsgemensam kontroll för att motverka fusk, regelöverträdelse och brottslighet i arbetslivet (A2017/02422/ARM). Under perioden 2018–2020 genomförde myndigheterna drygt 4 200 gemensamma kontroller.

I januari 2021 förnyade regeringen uppdraget till de deltagande myndigheterna och gav Arbetsmiljöverket i uppdrag att samordna arbetet (A2021/00085). Myndigheterna ska bl.a. utifrån sina respektive uppgifter fortsätta att samverka kring utveckling av metoder och genomförandet av myndighetsgemensamma kontroller, med särskilt fokus på att skapa förutsättningar för varaktigt samverkan.

I februari 2022 fick Arbetsmiljöverket, Polismyndigheten och Skatteverket bl.a. i uppdrag att under 2022 påbörja inrättandet av regionala center mot arbetslivskriminalitet till vilka övriga samverkande myndigheter ska ansluta sig successivt, dock senast i slutet av 2023 (A2022/00333).

Delegationen mot arbetslivskriminalitet

I september 2021 beslutade regeringen att inrätta en nationell delegation mot arbetslivskriminalitet (dir. 2021:74). I delbetänkandet SOU 2023:8 görs bl.a. en bedömning av omfattningen av arbetslivskriminalitet i vissa välfärdssystem som har koppling till arbetslivet. När det gäller särskilt subventionerade anställningar anges det att andelen arbetslivskriminalitet understiger 1 procent av de totala utbetalningarna. Delegationen påpekar att skattningen bygger på Arbetsförmedlingens s.k. omfattningsstudie och bör betraktas som en nedre gräns eftersom det här endast handlar om upptäckta felaktigheter som kommer fram i granskningar av beslutade återkrav (avsnitt 3.4.4).

Nationell strategi mot arbetslivskriminalitet

I juli 2022 beslutade regeringen om en nationell strategi mot arbetslivskriminalitet (A2022/00996). Inom området ”Minska utrymmet för kriminella aktörer på arbetsmarknaden” lyfter regeringen fram att en del av det som benämns arbetslivskriminalitet rör missbruk av välfärdssystemen och andra närliggande skattefinansierade eller skattesubventionerade system. Det handlar bl.a. om utnyttjande av arbetsmarknadspolitiska insatser och program. För att ge Arbetsförmedlingen möjlighet att hindra utbetalningar till oseriösa aktörer och på så sätt motverka att arbetstagare utnyttjas har förordningar om olika anställningssubventioner skärpts. Det gäller förordningarna med subventioner för nystartsjobb, yrkesintroduktionsanställningar, särskilt anställningsstöd och personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga samt förordningen för hantering av personuppgifter.

Förordningsändringarna trädde i kraft den 1 september 2022.

Granskning av kontrollen av subventionerade anställningar

Riksrevisionen genomför för närvarande en granskning av kontrollen av subventionerade anställningar. Som bakgrund till granskningen anges bl.a. att Arbetsförmedlingen har genomgått en reformering som bl.a. inneburit nedläggningar av lokalkontor och övergång till fler digitala möten. Det påverkar hur handläggning och kontroll av de subventionerade anställningarna utförs. Riksrevisionen framhåller också att bedrägerier mot välfärdssystemen under senare år har blivit alltmer avancerade, vilket ställer höga krav på de utbetalande myndigheternas kontrollverksamhet. Företag och föreningar riskerar att användas som brottsverktyg och de subventionerade anställningarna har av regeringen bedömts vara ett av de mest utsatta välfärdssystemen.

Resultatet av granskningen kommer att presenteras i en rapport med planerad publicering i november 2023.

Samrådsförfarande mellan Arbetsförmedlingen och arbetstagarorganisationerna

I maj 2021 gjordes en intern utredning inom Regeringskansliet med syftet att analysera samrådsförfarandet mellan Arbetsförmedlingen och arbetstagarorganisationerna och vid behov lämna förslag på hur det kan bli mer ändamålsenligt, välfungerande och effektivt (A 2021:C). Utredningen resulterade bl.a. i en ny förordning om statsbidrag till arbetstagarorganisationer för kostnader för att ge in yttranden till Arbetsförmedlingen inför arbetsplatsförlagda program och insatser (SFS 2022:1346).

Vidare resulterade arbetet i ändringar i förordningen (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten som innebär ett förtydligande av arbetstagarorganisationernas roll när det gäller kontroll vid arbetsplatsförlagda program och insatser. Av 9 § framgår att innan någon anvisas ett arbetsmarknadspolitiskt program som är förlagt till en arbetsplats eller tar del av en arbetsmarknadspolitisk insats som är förlagd till en arbetsplats ska Arbetsförmedlingen ge den sammanslutning av arbetstagare som är part i lokal förhandling med arbetsgivaren tillfälle att yttra sig.

Drivkraft till arbete i försörjningsstödet

I juli 2022 beslutade regeringen att en särskild utredare ska utreda och ta fram förslag på åtgärder för att öka drivkrafter och möjligheter till egen försörjning för personer som får försörjningsstöd. Att bryta långvarigt bistånd är enligt regeringen komplext eftersom biståndsmottagare är en heterogen grupp med olika behov av stöd och insatser. Syftet är att identifiera åtgärder som bidrar till att personer snabbare når arbetsmarknaden, underlättar integrationen för utrikes födda kvinnor och män samt bryter segregationen och långvarigt biståndsmottagande. Utredaren ska analysera ekonomiska drivkrafter till arbete inom försörjningsstödet och bl.a. följa upp jobbstimulansen och undersöka möjligheten att införa en jobbpremie och klargöra ansvarsfördelningen och rollfördelningen mellan staten och kommunerna för långtidsarbetslösa, bl.a. vid studier, i syfte att förbättra samverkan (dir. 2022:124).

I budgetpropositionen för 2023 aviserar regeringen att en stor bidragsreform ska genomföras under mandatperioden som ska göra det mer lönsamt att gå från bidrag till arbete och egen försörjning. Det ska ske dels genom lägre skatt på arbete för framför allt låg- och medelinkomsttagare under mandatperioden, dels genom införandet av ett bidragstak som gör att den som kan arbeta aldrig sammantaget kan få högre inkomster från bidrag än genom eget arbete. Det ska dessutom införas ett tydligt och anpassat aktivitetskrav i hela Sverige för den som har försörjningsstöd. Att genomföra samhällsnyttiga insatser ska kunna vara en del av aktivitetskraven. Regeringen avser därför att låta en utredare ta fram förslag på nödvändiga författningsändringar (prop. 2022/23:1 med förslag till statens budget, finansplan och skattefrågor, avsnitt 1.4).

En nationell samordnare för en välfungerande sjukskrivningsprocess

En av regeringen utsedd nationell samordnare för en välfungerande sjukskrivningsprocess har haft i uppdrag att se över om det behövs några förändringar av gällande regelverk för att bättre stödja individens återgång till hälsa och arbete. I betänkandet Tillsammans för en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess (SOU 2020:24) finns förslag bl.a. om ett utvecklat samarbete mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen för att möta individens behov av stöd.

Betänkandet har remitterats. Vissa av utredarens rekommendationer har resulterat i myndighetsuppdrag i regleringsbrev och i övrigt pågår beredningsarbete inom Regeringskansliet.

90-dagarsgarantin för ungdomar

I budgetpropositionen för 2015 aviserade regeringen som ett led i att bekämpa ungdomsarbetslösheten en 90-dagarsgaranti för ungdomar (prop. 2014/15:1 utg.omr. 14 avsnitt 4.5). 90-dagarsgarantin innebär en bortre gräns för hur länge en arbetslös person kan vara arbetslös innan hon eller han erbjuds ett arbete, en utbildning eller en insats som leder till arbete eller studier.

Arbetsförmedlingen fick i oktober 2014 i uppdrag att förbereda och genomföra garantin. Insatserna utbildningskontrakt och traineejobb var delar i införandet 90-dagarsgarantin. 90-dagarsgarantin ingick i Arbetsförmedlingens målbeskrivning i regleringsbreven för 2017 och 2018. Bland annat för att möjliggöra 90-dagarsgarantin tillsatte regeringen också Delegationen för unga till arbete.

Tidöavtalet

När det gäller jobbpolitiken anger samarbetspartierna bl.a. att den arbetsmarknadspolitiska insatsfloran bör förenklas, med färre, kostnads-effektiva insatser som leder till jobb. Vidare framhålls det att den passiva långtidsarbetslösheten ska brytas genom tydliga krav och möjligheter att genomföra insatser som leder till jobb. Insatserna bör handla om utbildning som krävs för att komma in på arbetsmarknaden, svenska språket, högre grad av arbetsplatsnära erfarenhet samt hög och effektiv sökaktivitet. Reformarbetet för en effektivare jobbpolitik bör enligt samarbetspartierna också inriktas mot att arbetsgivare som anställer långtidsarbetslösa ska mötas av lägre anställningskostnader. (s. 58).

När det gäller reformarbetet för ökat arbetsutbud och särskilt de som uppstår försörjningsstöd av arbetsmarknadsskäl ska de enligt avtalet delta i aktiviteter motsvarande sin arbetsförmåga för att få fullt bidrag. Kompetenshöjande insatser för ökad övergång till riktiga jobb ska prioriteras och samhällsnyttiga insatser ska införas. För att öka arbetsutbudet ska det enligt samarbetspartierna vidare genomföras en stor bidragsreform som gör det mer lönsamt att gå från bidrag till arbete och egen försörjning, bl.a. genom införande av ett tydligt och

anpassat aktivitetskrav i hela Sverige för de som har försörjningsstöd, där samhällsnyttiga insatser kan ingå (s. 58).

När det gäller sjukförsäkringen anges det bl.a. att fokus ska vara på rehabilitering och utformningen ska motverka onödigt många sjukskrivningar, särskilt långa sådana, bl.a. genom tydligt definierade avstämningstillfällen (s. 58).

Tidigare riksdagsbehandling

Förbättrade förutsättningar för den arbetsmarknadspolitiska verksamheten.

I proposition 2021/22:216 föreslår regeringen bl.a. lagändringar för att uppnå ett mer ändamålsenligt informationsutbyte mellan Arbetsförmedlingen och de leverantörer som utför arbetsmarknadspolitiska insatser på uppdrag av myndigheten. Vid utskottsbehandlingen ställde sig utskottet bakom regeringens bedömning om behovet av de föreslagna lagändringarna för att understödja inriktningen att den arbetsmarknadspolitiska verksamheten ska reformeras och att arbetsmarknadspolitiska insatser i större utsträckning än i dag ska utföras av leverantörer på uppdrag av Arbetsförmedlingen (bet. 2021/22:AU15). Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (rskr.2021/22:426).

Motioner

Motionsyrkanden om arbetsmarknadspolitiska program och insatser behandlades av utskottet senast i betänkande 2021/22:AU6 Arbetsmarknadspolitik och arbetslöshetsförsäkringen (s. 36 f.). Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (prot. 2021/22:46).

Utskottets ställningstagande

En väl avvägd utformning av de arbetsmarknadspolitiska programmen och insatserna är enligt utskottet avgörande för en arbetsmarknadspolitik som är både aktiv och effektiv. I kommittémotion 2022/23:2052 (S) yrkande 2 uppmanar motionärerna till en aktiv arbetsmarknadspolitik som både erbjuder stöd och ställer krav på den arbetssökande. Utskottet anser visserligen att denna formulering ganska väl sammanfattar viktiga utgångspunkter för en framgångsrik arbetsmarknadspolitik. De konkreta förslag till reformer som enligt motionärerna ska forma en sådan politik har utskottet emellertid svårare att ställa sig bakom. När det gäller ungas etablering på arbetsmarknaden anser motionärerna enligt yrkandena 6 och 7 att det finns skäl att återinföra såväl utbildningskontrakt som 90-dagarsgarantin. Det är möjligt att dessa reformer var relevanta för sin tid, men med tanke på den nuvarande situationen på arbetsmarknaden håller utskottet inte med om att de bör återinföras.

Vad politiken nu behöver fokusera på är i första hand långtidsarbetslösheten och de problem som särskilt utrikes födda har att komma in på arbetsmarknaden. Utskottet noterar att den inriktning som regeringen stakar ut i budgetpropositionen för 2023 innebär satsningar på kostnadseffektiva insatser som är arbetsplatsnära och som bidrar till en hög sökaktivitet. Dessa prioriteringar ger utrymme för en fortsatt ökning av insatser som svarar mot utmaningarna på arbetsmarknaden, t.ex. arbetsmarknadsutbildning, arbetspraktik och matchningstjänster. Liksom regeringen anser utskottet att inte minst matchningstjänsterna kan bidra till förkortade arbetslöshetstider och till att förebygga och motverka långtidsarbetslöshet. Utskottet noterar också att enligt Tidöavtalets reformagenda ska den passiva långtidsarbetslösheten brytas genom tydliga krav och möjligheter att genomföra insatser som leder till jobb.

Därmed ser utskottet inte skäl till något tillkännagivande till regeringen med anledning av motionsyrkandena, som därför bör avslås.

Kommittémotionerna 2022/23:852 (C) yrkande 5 och 2022/23:1245 (V) yrkandena 27 och 30 behandlar olika aspekter av nystartsjobben. Utskottet menar att det inom arbetsmarknadspolitiken behöver finnas tillgång till olika insatser anpassade till de arbetssökande, av vilka nystartsjobben är en viktig del. Utskottet vill i sammanhanget påminna om att det under höstens budgetberedning ställde sig bakom regeringens förslag om ökade anslag till denna insats. När det gäller krav på anställningsförmåner som ska kunna ställas på arbetsgivare för att få anställa personer med nystartsjobb handlar det enligt utskottet om att hitta en rimlig nivå för att insatsen ska bli framgångsrik. Nivån bör vara sådan att den uppmuntrar arbetsgivare att anställa en person som står långt från arbetsmarknaden. Eftersom det inte finns någon skyldighet att anställa en viss arbetstagare kommer de krav som ställs på en potentiell arbetsgivare alltid att behöva vägas mot risken att ingen anställning kommer till stånd. Utskottet menar att det nuvarande regelverket är väl avvägt för att skapa vägar in på arbetsmarknaden för flera. Utskottet anser att detta resonemang är giltigt även när det gäller övriga subventionerade anställningar och krav på arbetsgivarna, t.ex. i fråga om kollektivavtal och arbetsintyg, som förs fram i kommittémotionerna 2022/23:1245 (V) yrkandena 25, 29 och 31, 2022/23:2052 (S) yrkande 13 och motion 2022/23:1479 (S). Även i dessa avseenden anser alltså utskottet att det befintliga regelverket är väl avvägt för att insatserna ska bli framgångsrika och kan därför inte se att det som motionärerna anför bör leda till något initiativ från utskottet. Därmed bör de aktuella yrkandena avslås.

När det gäller behovet av olika typer av kontroller av de subventionerade anställningarna för att bl.a. garantera rätt lön och rimliga arbetstider som tas upp i kommittémotion 2022/23:1245 (V) yrkandena 26, 28 och 32 vill utskottet understryka vikten av att motverka att subventionerade anställningar används i felaktiga syften. I ett bredare perspektiv handlar det om att motverka all form av arbetslivskriminalitet. Utskottet måste tyvärr konstatera att det finns alltför många exempel på oseriösa aktörer som utnyttjar både människor

och skattemedel, vilket påverkar både hela branscher och den svenska arbetsmarknadsmodellen negativt. Samtidigt noterar utskottet att regeringen och berörda myndigheter uppmärksammar de problem som finns på området och vidtar åtgärder för att möta problemen. Regeringens prioriteringar framgår bl.a. av arbetsmiljöstrategin för 2021–2025 där en arbetsmarknad utan brott och fusk framhålls som ett av strategins fyra huvudsakliga delområden. Regeringen har också beslutat om en nationell strategi mot arbetslivskriminalitet. Utskottet vill också lyfta fram det myndighetsgemensamma arbete som bedrivs för att motverka utbredningen av osund konkurrens och arbetslivskriminalitet och noterar att uppdraget har förlängts med ett tydligt fokus på att skapa en varaktig samverkan.

Utskottet noterar även att en central del i den fortsatta reformeringen av Arbetsförmedlingen är att det finns ett tydligt fokus på kontrollfunktioner, vilket också framgår av myndighetens målbeskrivning. Utskottet vill också lyfta fram arbetstagarorganisationernas delaktighet i fråga om att motverka ett otillbörligt utnyttjande av subventionerade anställningar. Utskottet konstaterar att det förvisso är Arbetsförmedlingen som beslutar om program och insatser men att fackförbundens information utgör ett viktigt underlag vid beslutet.

Vidare har utskottet tidigare ställt sig bakom lagändringar i syfte att ge förbättrade förutsättningar för den arbetsmarknadspolitiska verksamheten, bl.a. ett mer ändamålsenligt informationsutbyte mellan Arbetsförmedlingen och leverantörer av arbetsmarknadspolitiska insatser, vilket underlättar myndighetens kontrolluppdrag när det gäller individersättning och leverantörers avtalsefterlevnad. Utskottet noterar också de förordningsändringar som trädde i kraft i december 2022 som innebär tydligare krav på arbetsgivare för att få bidrag eller stöd vid subventionerade anställningar och skärpta krav när det gäller skötsamhet för att hindra oseriösa arbetsgivare från att ta emot bidrag, stöd eller praktikanter.

Så även om det finns utmaningar när det gäller att kontrollera och motverka fusk av subventionerade anställningar anser utskottet att regeringen och relevanta myndigheter bedriver ett aktivt arbete och ser i nuläget därför inga skäl att ta något initiativ på området. De aktuella motionsyrkandena bör därför avslås. I sammanhanget vill utskottet även hänvisa till betänkande 2022/23:AU8 Arbetsmiljö och arbetstid där dessa frågor behandlas mer utförligt och med ett bredare perspektiv.

I kommittémotion 2022/23:961 (SD) yrkande 16 anser motionärerna att lönesubventioner som utgår från födelseland bör avvecklas. Som framgått av ovanstående delar utskottet inte denna uppfattning utan anser att subventionerade anställningar inriktade mot vissa målgrupper, bl.a. vissa nyanlända invandrare, har en viktig funktion för att hjälpa personer som står långt ifrån arbetsmarknaden att få en anknytning till den reguljära arbetsmarknaden. Det aktuella yrkandet bör därför avslås.

Betydelsen av en fungerande återgång till arbete efter sjukskrivning, som tas upp i kommittémotion 2022/23:1228 (V) yrkande 10, är enligt utskottet en mycket angelägen fråga. För att åstadkomma en välfungerande

sjukskrivningsprocess krävs det bl.a. att det förs en dialog och samverkan mellan de berörda aktörerna för att i möjligaste mån främja en återgång till hälsa och arbete. Utskottet noterar att dessa frågor har varit föremål för övervägande i betänkandet Tillsammans för en välfungerande sjukskrivnings- och rehabiliteringsprocess. Utskottet noterar också att Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen har i uppdrag att i samverkan se till att fler kvinnor och män som är sjukskrivna ges nödvändigt stöd för återgång i arbete eller omställning till ett nytt arbete.

Av betydelse för en fungerande sjukskrivningsprocess är också att det finns tillräckliga drivkrafter till arbete i försörjningsstödet. Utskottet noterar här uppdraget till en särskild utredare att ta fram förslag till åtgärder för att öka drivkrafter och möjligheter till arbete i försörjningsstödet och bryta långvarigt biståndsmottagande. Vidare på samma tema noterar utskottet att det i Tidöavtalet aviseras en stor bidragsreform som ska göra det mer lönsamt att gå från bidrag till arbete och egen försörjning, bl.a. genom införande av ett tydligt och anpassat aktivitetskrav för de som har försörjningsstöd. När det gäller sjukförsäkringen ska den fokuseras på rehabilitering och en utformning som motverkar onödigt många sjukskrivningar, särskilt långa sådana.

Mot bakgrund av pågående och kommande utrednings- och beredningsarbete på området finns det enligt utskottet inte skäl till något initiativ med anledning av det aktuella yrkandet, som därför bör avslås.

När det gäller förslag om behov av arbetsmarknadsutbildning som uppmärksammas i motionerna 2022/23:2019 (S) och 2022/23:1805 (KD) noterar utskottet att Arbetsförmedlingen enligt uppdrag i regleringsbrev för innevarande år ska vidta nödvändiga åtgärder för att öka antalet deltagare i arbetspraktik, arbetsmarknadsutbildning, lönebidrag och andra subventionerade anställningar. Utskottet anser därmed att det inte är motiverat att ta något initiativ på området, varför yrkandena bör avslås.

Mot bakgrund av det anförda och regeringens samlade politik på området bör även motionerna 2022/23:1362 (S) om ökade möjligheter till studier, 2022/23:1379 (S) om att knäcka arbetslösheten och 2022/23:1711 (S) om fackligt samråd vid arbetsmarknadspolitiska insatser avslås.

Insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden bl.a. om att tillsätta utredningar, om taket för lönebidrag och om att avskaffa begreppet nedsatt arbetsförmåga.

Jämför reservation 9 (S), 10 (SD), 11 (C) och 12 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2022/23:2052 framhåller Teresa Carvalho m.fl. (S) att det behöver säkerställas att personer med funktionsnedsättning får effektivt och individanpassat stöd att komma i arbete eller utbildning (yrkande 5).

I kommittémotion 2022/23:961 av Magnus Persson m.fl. (SD) anförs motionärerna att begreppet nedsatt arbetsförmåga bör ersättas med ett icke-diskriminerande begrepp (yrkande 3). Motionärerna anser vidare att Arbetsförmedlingen bör få i uppdrag att säkerställa att myndigheten har det stöd och den specialistkompetens som personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga har rätt till (yrkande 4). Arbetsförmedlingen bör också ges möjligheten att ge rehabiliterande insatser och hjälpmedel till dem som drabbas av en funktionsnedsättning samtidigt som de är i anställning (yrkande 6). I motionen föreslås också att det tillsätts en utredning om varför sysselsättningsgraden för personer med funktionsnedsättning inte påverkas av konjunkturläget (yrkande 7).

Vidare ser motionärerna i kommittémotion 2022/23:961 behov av att utreda kostnaden för och möjligheten att koppla lönebidragstaket till det index som följer den allmänna löneutvecklingen (yrkande 9). Motionärerna anser också att det finns skäl för att utreda förutsättningarna för att ge Arbetsförmedlingen det fulla ansvaret för arbetsinriktat stöd (yrkande 12). I motionen föreslås även att en annan myndighet än Arbetsförmedlingen ges i uppdrag att utreda Arbetsförmedlingens arbetsprocess gentemot Samhall (yrkande 13).

Christofer Bergenblock m.fl. (C) tar i kommittémotion 2022/23:882 upp att en stor andel unga och vuxna med funktionsnedsättning ofrivilligt står utanför arbetslivet. Motionärerna anser att det bör tillsättas en utredning som ser över hur välfungerande och evidensbaserade inkluderingsinsatser hos arbetsgivare kan spridas till fler privata och offentliga arbetsgivare (yrkande 11). Enligt motionärerna behövs det också minskad byråkrati, flexiblare lösningar och enklare kontaktvägar mellan företag och myndigheter så att fler arbetsgivare kan anställa personer med funktionsnedsättningar (yrkande 12). Vidare lyfter motionärerna behovet av att alla myndigheter, regioner och kommuner ska arbeta målinriktat med inkluderande rekrytering i syfte att sänka trösklarna för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden (yrkande 13). Dessutom bör sociala klausuler vara norm, inte undantag, när det offentliga upphandlar varor

och tjänster (yrkande 14). Enligt motionärerna bör det också tillsättas en statlig utredning om hur trösklarna kan sänkas för personer med funktionsnedsättning som vill starta företag (yrkande 15). Därutöver framhåller motionärerna att alla riktade stöd till personer med funktionsnedsättning i utbildning och arbetsliv bör ses över utifrån ett jämställdhetsperspektiv (yrkande 19).

I kommittémotion 2022/23:2264 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) framhåller motionärerna vikten av att ta kritiken från den internationella övervakningskommittén för funktionshinderkonventionen på allvar, bl.a. när det gäller rätten till arbete (yrkande 1). Vidare anser motionärerna att det är angeläget att ha en dialog och att involvera funktionsrättsrörelsen i det fortsatta reformarbetet med Arbetsförmedlingen (yrkande 2). Inom ramen för detta arbete bör Arbetsförmedlingen få i uppdrag att ge arbetssökande med funktionsnedsättning tillgång till en personlig kontakt med specialistkompetens som kan ge ett personnära, långsiktigt och samordnat stöd (yrkande 3). Enligt motionärerna är det också viktigt att Arbetsförmedlingen får i uppdrag att satsa på tjänster för personer med funktionsnedsättning där det finns evidens för goda resultat, t.ex. ”supported employment” och insatser där flera aktörer samarbetar för sammanhållet stöd (yrkande 4). Därutöver anser motionärerna att det finns behov av en nationell nyorienterande handlingsplan med åtgärder för att höja sysselsättningsgraden i nivå med övriga befolkningen (yrkande 5). Motionärerna anför vidare att termen och definitionen nedsatt arbetsförmåga bör avskaffas (yrkande 6). Den medför en stigmatisering, och dessutom behöver en funktionsnedsättning enligt motionärerna inte innebära nedsatt arbetsförmåga om personen får rätt stöd och förutsättningar. Avslutningsvis anser motionärerna att det bör tas fram kvantifierbara mål för statliga arbetsgivare när det gäller att anställa personer med funktionsnedsättning (yrkande 10).

I motion 2022/23:202 uppmärksammar Helena Lindahl (C) behovet att se över proportionaliteten när det gäller återbetalning av lönebidrag i förordningen (2017:462) om särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

I motion 2022/23:1560 anser Denis Begic (S) att det behöver ses över hur fler personer med funktionsnedsättning kan komma i arbete.

I motion 2022/23:823 anser Lars Beckman (M) att Arbetsförmedlingen bör ges ett förebyggande uppdrag gentemot personer som har ett arbete och förvärvat en funktionsnedsättning eller där funktionsnedsättningen successivt framskrider.

Gällande rätt

Den övergripande arbetsmarknadspolitiska verksamheten regleras bl.a. i lagen (2000:625) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och de underliggande förordningarna (2000:628) om den arbetsmarknadspolitiska verksamheten och (2000:634) om arbetsmarknadspolitiska program.

När det gäller personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga finns även bestämmelser i förordningen (2017:462) om särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. I 1 § räknas de särskilda insatserna upp:

1. bidrag till hjälpmedel på arbetsplatsen
2. bidrag till litteratur och tolk för personer med syn- eller hörselnedsättning
3. bidrag för personligt biträde
4. särskild stödperson för introduktion och uppföljning (SIUS)
5. bidrag till uppstartskostnader vid start av näringsverksamhet
6. lönebidrag
7. skyddat arbete.

Förordningen innehåller också flera bestämmelser för var och en av de olika insatserna och dessutom vissa gemensamma bestämmelser. Regeringen gjorde under 2021 en ändring i 1 och 37 §§ i förordningen som syftar till att förtydliga att enbart personer med nedsatt arbetsförmåga till följd av en funktionsnedsättning får anvisas till Samhall (SFS 2021:290). Ändringarna trädde i kraft den 1 juni 2021. Förordningen innehåller även bestämmelser om återbetalning och återkrav. Av 51 § framgår att en mottagare av ekonomiskt bidrag är återbetalningsskyldig bl.a. om mottagaren har förorsakat att bidraget har lämnats på felaktig grund eller med ett för högt belopp genom att lämna oriktiga uppgifter.

Bakgrund

Lönebidrag

I Arbetsförmedlingens årsrapport om de arbetsmarknadspolitiska programmen 2022 lämnas bl.a. följande information om de olika lönebidragen och skyddat arbete.

Lönebidrag för utveckling i anställning är för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och som till följd av detta är i behov av en anställning för att pröva eller utveckla sin arbetsförmåga i förhållande till vissa arbetsuppgifter eller arbetsmarknaden i stort. Lönebidrag för utveckling i anställning kan beviljas hos arbetsgivare på den reguljära arbetsmarknaden och hos Samhall. Taket för den bidragsgrundande lönekostnaden är 20 000 kronor. När det gäller lönebidrag för utveckling i anställning hos Samhall har Arbetsförmedlingen ett särskilt uppdrag som innebär att unga under 30 år ska prioriteras (se även nedan).

Syftet med lönebidrag för anställning är att underlätta för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga att få eller behålla en anställning, där deras kompetens och färdigheter tas tillvara. Anställningen anpassas efter personens arbetsförmåga. Lönebidrag för anställning lämnas till anställningar på den reguljära arbetsmarknaden förutom hos Samhall AB. Taket för den bidragsgrundande lönekostnaden är 20 000 kronor.

Lönebidrag för trygghet i anställning lämnas för en person som är i behov av ett långvarigt stöd för att behålla en anställning. Lönebidrag för trygghet i anställning är anpassat arbete hos en arbetsgivare för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Taket för den bidragsgrundande lönekostnaden är 20 000 kronor.

Budgetpropositionen för 2023

Av resultatredovisningen i budgetpropositionen för 2023 framgår bl.a. att anställningar med lönebidrag och skyddat arbete hos offentliga arbetsgivare minskade under 2021 jämfört med 2020. Antalet personer som fick del av övriga insatser som alternativ eller komplement till lönebidrag och skyddat arbete, såsom olika bidrag eller stödperson, varierade under 2021 mellan olika insatser jämfört med året innan.

Statistik om situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning

Statistiska centralbyrån redovisade i mars 2021 i enlighet med ett uppdrag i sitt regleringsbrev resultaten från en undersökning av situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning. Av statistiken framgår bl.a. att sysselsättningsgraden är lägre bland personer med funktionsnedsättning än i befolkningen 16–64 år och har varit så under lång tid. För personer med funktionsnedsättning låg andelen sysselsatta på 62 procent åren 2013–2017. Därefter ökade andelen till 69 procent 2019. År 2020 var sysselsättningsgraden för personer med funktionsnedsättning 67 procent medan den hos befolkningen totalt var 77 procent. När det gäller sysselsättningsgraden bland personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga var den 52 procent 2020. Det är en tydligt lägre nivå än hos sysselsatta utan nedsatt arbetsförmåga och befolkningen totalt, där sysselsättningen var 78 respektive 77 procent.

Enligt regleringsbrevet för 2022 ska myndigheten ta fram och publicera statistik om situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning under 2022. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 28 april 2023.

Översyn av termen nedsatt arbetsförmåga

I en återrapport till regeringen i november 2018 redovisar Arbetsförmedlingen en översyn av termen nedsatt arbetsförmåga inom arbetsmarknadspolitiken. Av översynen framgår att personer som berörs av termen påverkas av den. Vissa personer som är direkt berörda av den anser att den är rimlig medan andra anser att den är nedsättande. Funktionshindersrörelsen är kritisk till termen. Sammantaget gör Arbetsförmedlingen bedömningen att termen i en del fall har en negativ påverkan på personer som är direkt berörda. Termen kan också ha en negativ påverkan på den allmänna bilden av personer med funktionsnedsättning. Arbetsförmedlingen gör bedömningen att det behövs ett

nytt språkbruk och föreslår att termen nedsatt arbetsförmåga avskaffas, såsom den används inom arbetsmarknadspolitiken i dag. Arbetsförmedlingen föreslår inte någon ersättningsterm utan menar att ett varierat språkbruk bör användas för att i varje enskild situation kunna beskriva det som faktiskt avses.

Arbetsförmedlingens bedömning av funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga

Enligt uppdrag i regleringsbrev för 2021 har Arbetsförmedlingen analyserat myndighetens bedömningar för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. I uppdraget ingick bl.a. att analysera förut-sättningarna att göra bedömningar tidigt vid arbetslöshet, rutiner för bedömningen samt hur rutinerna efterlevs. I en återrapporering från februari 2022 görs bedömningen att Arbetsförmedlingen har ett väl fungerande arbetssätt när det gäller att ta in underlag som styrker funktionsnedsättning. Däremot finns det brister i myndighetens efterlevnad av rutiner för att dokumentera en samlad bedömning som beskriver hur funktionsnedsättningen kan påverka arbetsförmågan. Några framgångsfaktorer som identifierats för att skapa kvalitativa, samlade bedömningar är att flera olika kompetenser deltar i utredningen, att utredningsarbetet sker i team samt att specialiserade handläggare gör utredningen (Af-2022/0008 9266).

Arbetsförmedlingens anvisningar till Samhall

När det gäller uppdraget i regleringsbrevet för 2022 om att anvisa personer med långa tider utan arbete till lönebidrag för utveckling i anställning hos Samhall gör Arbetsförmedlingen i årsredovisningen 2022 bedömningen att det inte har uppnåtts och är under myndighetens förväntan. Under 2022 uppgick antalet till cirka 1 800 i genomsnitt, vilket understiger uppdraget om 2 000 personer i genomsnitt.

När det gäller uppdraget om att minst hälften av rekryteringen till skyddat arbete ska komma från prioriterade grupper gör Arbetsförmedlingen bedömningen att det har uppnåtts och är över myndighetens förväntan. Andelen som kom från prioriterade grupper uppgick till 62 procent 2022.

Vidare har Arbetsförmedlingen haft i uppdrag att följa upp anvisningarna till skyddat arbete hos Samhall Aktiebolag samt identifiera och genomföra arbetssätt och samverkansformer som gör att insatsen används för den avsedda målgruppen. I myndighetens återrapporering från februari 2022 framkommer det bl.a. att det finns brister i dokumentationen vid anvisningar till Samhall. Rapporten visar dessutom på ett behov av att tydliggöra hur bedömningen av målgruppen för skyddat arbete hos Samhall ska göras. Därtill finns också ett behov av större medvetenhet om vad som avses med störst behov av stöd i förhållande till skyddat arbete. I rapporten framkommer det också att Arbetsförmedlingen har infört en kompletterande arbetsmarknadspolitisk bedömning, som myndigheten på sikt bedömer även kommer att gynna ökad kvalitet i anvisningarna till Samhall (Af-2021/0100 3604).

Enligt regleringsbrevet för 2023 har Arbetsförmedlingen ett fortsatt uppdrag att anvisa personer med långa tider utan arbete till lönebidrag för utveckling i anställning hos Samhall. Omfattningen av denna anställningsform anges i bolagets ägaranvisning (se även nedanstående avsnitt). Vidare ska minst hälften av rekryteringen till skyddat arbete hos Samhall komma från de prioriterade grupper som Samhall och Arbetsförmedlingen gemensamt definierat. Arbetsförmedlingen ska också redovisa vilka åtgärder som har vidtagits med anledning av de utvecklingsbehov som myndigheten identifierade i sin åiterrapport från februari 2022 om anvisningar till skyddat arbete hos Samhall enligt ovan.

FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning

År 2008 ratificerade Sverige FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och dess fakultativa protokoll. Det fakultativa protokollet innebär att den enskilde har möjlighet att klaga till FN:s kommitté för konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning om den enskilde anser att hans eller hennes rättigheter är kränkta. Konventionen skapar inte i sig några nya rättigheter utan tydliggör mänskliga rättigheter i relation till personer med funktionsnedsättning. Dess syfte är att säkerställa att personer med funktionsnedsättning kan åtnjuta sina mänskliga rättigheter.

FN:s kommitté för konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning har i uppgift bl.a. att granska hur de stater som har ratificerat konventionen genomför och efterlever konventionen. Kommittén tar också fram allmänna kommentarer och riktlinjer som ska förtydliga det som regleras i konventionen. I september 2022 publicerade kommittén en kommentar till hur rätten till arbete för personer med funktionsnedsättning enligt konventionens artikel 27 bör tolkas.⁵

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga behandlades av utskottet senast i betänkande 2021/22:AU6 Arbetsmarknadspolitik och arbetslöshetsförsäkringen (s. 39 f.). Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (prot. 2021/22:46).

Vidare har riksdagen tillkännagett för regeringen att den bör tillsätta en extern utredning om Samhall och återkomma till riksdagen med en redovisning av resultatet. Utredningen ska bl.a. se över om samverkan med Arbetsförmedlingen är ändamålsenlig (bet. 2021/22:AU4, rskr. 2021/22:10). Mer information om regeringens behandling av tillkännagivandet finns i avsnittet nedan om Samhall.

⁵ CRPD/C/GC/8: General comment No. 8 (2022) on the right of persons with disabilities to work and employment.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill till att börja med slå fast att alla människor ska ha möjlighet att utvecklas och stärkas i arbetslivet. Hur och i vilken grad en funktionsnedsättning påverkar en människas livssituation beror i hög grad på omständigheterna. Detsamma gäller i arbetslivet. Utskottet noterar att en rad förslag som framförs i motioner i detta avsnitt är inriktade på vad utskottet uppfattar som åtgärder av en mer övergripande karaktär. Det handlar om åtgärder för att förbättra situationen på arbetsmarknaden för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga och att hitta vägar in på arbetsmarknaden för denna grupp. Det gäller kommittémotionerna 2022/23:2052 (S) yrkande 5, 2022/23:961 (SD) yrkandena 4, 6, 7, och 12, 2022/23:882 (C) yrkandena 11–15 och 19 och 2022/23:2264 (MP) yrkandena 2–5 och 10 samt motionerna 2022/23:202 (C), 2022/23:1560 (S) och 2022/23:823 (M).

Utskottet vill understryka att det är en självklar uppgift för politiken att förbättra situationen på arbetsmarknaden för personer som har en funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Arbetsförmedlingens hela utbud av insatser står här till förfogande. Vidare noterar utskottet att regeringen i budgetpropositionen för 2023 prioriterar insatser för att få den aktuella gruppen i arbete, bl.a. genom att rikta betydande resurser till särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Utskottet noterar också att regeringen kontinuerligt lämnar uppdrag till Arbetsförmedlingen för att se över myndighetens arbete med den aktuella gruppen i olika delar. Utskottet konstaterar att Arbetsförmedlingen har vidtagit och kommer att vidta flera åtgärder med anledning av identifierade brister, bl.a. när det gäller att tidigt identifiera ohälsa eller funktionsnedsättning.

Utskottet välkomnar det stora intresse som finns hos motionärerna för att skapa ett arbetsliv med de bästa möjliga förutsättningarna för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Det är också glädjande att det verkar finnas en gemensam insikt om att det är fråga om en grupp som ofta är utsatt på arbetsmarknaden och att det är ett område som behöver prioriteras. Till skillnad från motionärerna menar dock utskottet att de prioriteringar och det pågående arbete som görs på området är anpassade för att stärka situationen för gruppen och skapa arbetstillfällen. Det gäller oavsett om det handlar om utredningsinsatser, styrning av myndigheter eller reglering av särskilda stöd, vilket alla är exempel på sådant som tas upp i motionerna. Därmed finns det enligt utskottet inte skäl för ett tillkännagivande till regeringen i enlighet med något av de aktuella yrkandena, och de bör därför avslås.

När det gäller särskilt Arbetsförmedlingens anvisningar till Samhall, som tas upp i 2022/23:961 (SD) yrkande 13, konstaterar utskottet att myndighetens egen återrapportering visar på brister i bedömningar och arbetssätt. Samtidigt noterar utskottet att regeringen följer frågan och att Arbetsförmedlingen har ett pågående uppdrag att rätta till de identifierade bristerna. Utskottet anser

därmed att det, i alla fall för närvarande, inte finns skäl att som motionärerna föreslår uppmana regeringen att ge en annan myndighet i uppdrag att utreda Arbetsförmedlingens arbetsprocess gentemot Samhall. Det aktuella yrkandet bör därför avslås.

När det gäller förslag om att avskaffa begreppet nedsatt arbetsförmåga, som tas upp i kommittémotionerna 2022/23:961 (SD) yrkande 3 och 2022/23:2264 (MP) yrkande 6, konstaterar utskottet att motionärerna inte presenterar några tydliga förslag på hur det upplevda problemet bör lösas. Utskottet noterar i likhet med motionärerna att användningen av begreppet nedsatt arbetsförmåga är något som Arbetsförmedlingen har sett över. Det är välkommet att frågan uppmärksammas och att övervägningar görs för att på bästa sätt beskriva de utmaningar och möjligheter som är förknippade med denna del av arbetsmarknaden. Utskottet utgår från att regeringen fortsätter att följa frågan och anser inte att det finns skäl att ta något initiativ med anledning av yrkandena, som därför bör avslås.

När det gäller taket för lönebidrag, som tas upp i kommittémotion 2022/23:961 (SD) yrkande 9, noterar utskottet att det är ett belopp som under den förra mandatperioden stegvis höjdes för att stärka arbetsgivares förutsättningar att anställa personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Det är självfallet viktigt att politiken strävar mot att hitta en rimlig nivå för hur högt taket bör vara för lönebidrag. Utskottet kan i sammanhanget konstatera att den senaste höjningen av nivån 2020 innebar ett kraftigt tillskott procentuellt. Utskottet anser därför inte att det finns skäl att rikta något tillkännagivande till regeringen i frågan, varför yrkandet bör avslås.

I kommittémotion 2022/23:2264 (MP) yrkande 1 anser motionärerna att kritiken av Sverige från den internationella övervakningskommittén för funktionshinderkonventionen när det gäller rätten till arbete bör tas på allvar. Som utskottet förstår det måste den aktuella skrivelsen betraktas som allmänna kommentarer och riktlinjer när det gäller tolkningen av konventionen, inte som en kritik av något enskilt land. Utskottet utgår från att dessa frågor vid behov kommer att tas upp i Sveriges nästa rapport till FN-kommittén om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Det aktuella motionsyrkandet bör därmed avslås.

Samhall

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om Samhalls verksamhet.
Jämför reservation 13 (SD) och särskilt yttrande 4 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2022/23:961 anser Magnus Persson m.fl. (SD) att införandet av en ny individbaserad ersättningsmodell för Samhall bör utredas

(yrkande 14). Motionärerna anser att dagens ersättningsmodell försvårar uppföljning och kvalitetsgranskning av de insatser som ges till personer som anvisas till Samhall.

I kommittémotion 2022/23:852 av Jonny Cato m.fl. (C) ställer motionärerna krav på att det under 2023 tillsätts en extern utredning av Samhall enligt det tidigare tillkännagivandet från riksdagen (yrkande 3).

I motion 2022/23:464 anser Åsa Karlsson och Björn Wiechel (båda S) att pensionsåldern på Samhall bör vara densamma som på den övriga svenska arbetsmarknaden.

Bakgrund

Samhalls uppdrag

Samhall Aktiebolag hör till de statliga bolag som har ett särskilt samhällsuppdrag. Det är riksdagen som beslutar om samhällsuppdraget som syftar till att generera andra effekter än ekonomisk avkastning till ägaren (prop. 1991/92:91, bet. 1991/92:AU16, rskr. 1991/92:249). Samhall är en del av arbetsmarknadspolitiken, och av 3 § i Samhalls bolagsordning framgår det att bolagets uppdrag är att skapa meningsfulla och utvecklande arbeten åt personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Vidare framgår det att verksamheten ska bedrivas enligt affärsmässiga principer samt på marknadens villkor, och man ska se till att övrigt näringsliv inte utsätts för osund konkurrens. Den bolagsordning som gäller nu antogs vid Samhalls årsstämma den 28 april 2014.

Närmare bestämmelser om Samhalls uppdrag, även kallat det arbetsmarknadspolitiska uppdraget, finns i ägaranvisningen som föreslås av regeringen och fastställs av bolagsstämman. När det gäller uppdragets omfattning anger regeringen här antalet lönetimmar som Samhall ska nå per kalenderår för anställningsformerna skyddat arbete och lönebidrag för utveckling i anställning enligt förordningen (2017:462) om särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Antalet lönetimmar som Samhall ska ställa till förfogande uppgår för 2022 till 32,84 miljoner för skyddat arbete och 3,26 miljoner för lönebidrag för utveckling i anställning. I uppdragets omfattning ingår också krav på antalet personer som årligen ska övergå till arbete på den reguljära arbetsmarknaden.

Statlig ersättning för Samhalls uppdrag

Ersättningen till Samhall, vanligtvis kallad merkostnadsersättningen, regleras i förordningen (2018:1528) om statlig ersättning till Samhall Aktiebolag för en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse. Av 7 § framgår att ersättningen för uppdraget inte får överstiga de merkostnader Samhall har jämfört med om verksamheten skulle ha bedrivits utan krav på att anställa personal med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

De merkostnader som ersätts utgörs av summan av bolagets personalmerkostnader, personalrelaterade merkostnader och kostnader för teknisk anpassning (8–10 §§). Den ersättning som ska betalas till Samhall för uppdraget bestäms inför varje kalenderår och föreslås i regeringens budgetproposition, utgiftsområde 14, anslaget 1:4. Lönebidrag och Samhall m.m. För 2023 beräknar regeringen att 6 626 miljoner kronor kommer att användas för att sysselsätta personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga inom ramen för Samhalls verksamhet. I den förordning som nämns ovan finns även bestämmelser om kontroll och återkrav (13 och 14 §§). Kammarkollegiet ska årligen kontrollera att det antal lönetimmar som redovisas i Samhalls årsredovisning inte understiger vad som angetts i ägaranvisningen. Om antalet redovisade lönetimmar understiger vad som anges i ägaranvisningen ska Kammarkollegiet återkräva ersättning.

Överenskommelse om pensionsålder vid Samhall

I ett förhandlingsprotokoll från oktober 2022 konstaterar parterna (Fremia och LO-förbunden) att regelverket för när garantipension m.m. tidigast kan betalas ut ska ändras från den 1 januari 2023 och att parterna avser att göra ett tillägg till befintliga kollektivavtalet för att hantera denna förändring. Enligt protokollet har parterna nu kommit överens om ett tillägg till kollektivavtalet om Samhall (§ 17 mom 3) som bl.a. innebär att arbetstagare som fyller 65 år 2023 är skyldiga att avgå fr.o.m. och med den månad han/hon fyller 66.

Granskningar av Samhalls verksamhet

Samhalls verksamhet har varit föremål för granskningar från flera olika håll under senare år. Till dem som granskat Samhalls verksamhet utifrån olika perspektiv hör Europeiska kommissionen, Statskontoret och Konkurrensverket. Utskottet redogjorde under förra mandatperioden mer ingående för dessa granskningar (bet. 2021/22:AU4 s. 7 f.). Därutöver genomför Riksrevisionen för närvarande en granskning av Samhall och om huruvida Samhall uppfyller sitt samhällsuppdrag. Granskningen ska vara klar i juni 2023.

Tidigare riksdagsbehandling

Tillkännagivande om en extern utredning om Samhall

Riksdagen har tillkännagett för regeringen att den bör tillsätta en extern utredning om Samhall och återkomma till riksdagen med en redovisning av resultatet (bet. 2021/22:AU4, rskr. 2021/22:10). Enligt tillkännagivandet ska utredningen bl.a. se över om Samhalls verksamhet är ändamålsenlig för uppdraget och målgruppen enligt bolagsordningen och ägaranvisningen, om samverkan med Arbetsförmedlingen är ändamålsenlig samt om Samhall lever upp till de lagstadgade kraven på ett systematiskt arbetsmiljöarbete.

I budgetpropositionen för 2023 hänvisar regeringen till att Riksrevisionen i april 2022 beslutade att genomföra en granskning av Samhall och om huruvida

Samhall uppfyller sitt samhällsuppdrag. Granskningen ska vara klar i juni 2023. Som bakgrund till granskningen anger Riksrevisionen att det pågår diskussioner om bolagets avsedda målgrupper och om huruvida arbetsuppgifterna motsvarar deras behov. Vidare hänvisar Riksrevisionen till att bolagets såväl styrning som effektivitet har ifrågasatts. Regeringen framhåller att Riksrevisionen som en central uppgift ska granska effektiviteten i statlig verksamhet, statliga insatser och statliga åtaganden och därför är väl lämpad att granska Samhall och dess verksamhet. Mot denna bakgrund anför regeringen att den i nuläget därför inte kommer att tillsätta en extern utredning om Samhall utan i sedvanlig ordning återkommer med resultatet och eventuella ytterligare åtgärder när Riksrevisionens rapport överlämnats till riksdagen. Regeringen anser att tillkännagivandet därmed är slutbehandlat (prop. 2022/23:1 utg.omr. 14 avsnitt 4.3.2).

Utskottet gjorde under beredningen av budgetpropositionen för 2023 ingen annan bedömning än regeringen ifråga om tillkännagivandet om en extern utredning om Samhall (bet. 2022/23:AU2, rskr. 2022/23:90).

Motioner

Motionsyrkanden om Samhall behandlades av utskottet senast i betänkande 2021/22:AU6 Arbetsmarknadspolitik och arbetslöshetsförsäkringen (s. 46 f.). Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (prot. 2021/22:46).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill framhålla att Samhall sedan starten har spelat en viktig roll för många människor med olika typer av funktionsnedsättning och för den aktiva arbetsmarknadspolitiken i stort. Som framgår av bolagets uppdrag enligt den bolagsordning som riksdagen har ställt sig bakom ska verksamheten erbjuda meningsfulla och utvecklande arbeten åt personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga.

I kommittémotion 2022/23:961 (SD) yrkande 14 föreslås att en ny individbaserad ersättningsmodell för Samhall utreds och i kommittémotion 2022/23:852 (C) yrkande 3 ställer motionärerna krav på att det under 2023 tillsätts en extern utredning av Samhall enligt det tidigare tillkännagivandet från riksdagen. Utskottet noterar att i riksdagens tillkännagivande om en extern utredning om Samhall ingick bl.a. att se över om den statliga ersättningen till Samhall för uppdraget att tillhandahålla en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse är ändamålsenligt utformad eller om den i stället bör vara knuten till varje person som anvisas enligt ägaranvisningen. Utskottet noterar vidare att regeringen i budgetpropositionen för 2023 med hänvisning till Riksrevisionens pågående granskning av Samhall anför att den i nuläget inte kommer att tillsätta en extern utredning om Samhall. Utskottet ser fram emot att ta emot och behandla regeringens skrivelse med anledning av

Riksrevisionens granskning och anser inte att det finns skäl att föregripa detta arbete, varför yrkandena bör avslås.

När det gäller frågan om pensionsåldern på Samhall som tas upp i motion 2022/23:464 (S) noterar utskottet att i och med det tilläggsavtal som tecknats mellan Fremia och LO-förbunden gäller under 2023 de förhållanden som efterfrågas av motionärerna. Utskottet vill därutöver påpeka att pensionsåldern i detta avseende i huvudsak är en fråga för de avtalslutande parterna. Motionsyrkandet bör därmed avslås.

Arbetsintegrerande sociala företag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om arbetsintegrerande sociala företag.

Jämför reservation 14 (MP).

Motionen

I motion 2022/23:748 lyfter Nicklas Attefjord m.fl. (MP) fram vikten av arbetsintegrerande sociala företag (yrkande 1). Motionärerna menar att samhället måste bli bättre på att stödja och utveckla arbetsintegrerande sociala företag. Som ett led i det ser motionärerna behov av en förordning med en definition av arbetsintegrerande sociala företag (yrkande 2).

Bakgrund

Begreppet arbetsintegrerande sociala företag

I Regeringens handlingsplan för arbetsintegrerande sociala företag från 2010 tydliggörs vad som avses med begreppet arbetsintegrerande sociala företag (N2010/1894/ENT). Begreppet avser företag som driver näringsverksamhet (producerar och säljer varor och/eller tjänster)

- med övergripande ändamål att integrera människor som har stora svårigheter att få och/eller behålla ett arbete, i arbetsliv och samhälle
- som skapar delaktighet för medarbetarna genom ägande, avtal eller på annat väl dokumenterat sätt
- som i huvudsak återinvesterar sina vinster i den egna eller liknande verksamheter
- som är organisatoriskt fristående från offentlig verksamhet.

Definitionen återges i en rapport från Tillväxtverket från februari 2021 (Sociala företag i Sverige – kartläggning och dialog om definition, Rapport 0353). Tillväxtverket påpekar även på sin webbplats att det inte finns något särskilt regelverk eller någon särskild företagsform för arbetsintegrerande

sociala företag. Företagen är dock ofta kooperativ som ägs och drivs av de som verksamheten är till för. Många är organiserade i företagsformen ekonomisk förening, men de drivs även t.ex. i form av ideell förening eller som aktiebolag med begränsad vinstutdelning.

I Sverige finns även möjlighet till certifiering för arbetsintegrerande sociala företag. Certifieringen hanteras av Skoopi, de arbetsintegrerande sociala företagens intresseorganisation, och erbjuds de företag som uppfyller vissa kriterier. Skoopi antog under 2021 en definition av vad ett arbetsintegrerande socialt företag är som ligger nära den definition som anges ovan.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om arbetsintegrerande sociala företag behandlades av utskottet senast i betänkande 2021/22:AU6 Arbetsmarknadspolitik och arbetslöshetsförsäkringen (s. 31 f.). Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (prot. 2021/22:46).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser som framgått tydligt ovan att det är angeläget att skapa vägar till arbete för personer som har svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden. Liksom motionärerna anser utskottet att arbetsintegrerande sociala företag kan utgöra ett viktigt komplement till statliga insatser. Som framgår av Tillväxtverkets kartläggning utgör dessa företag, med sin inriktning på att integrera människor i samhälle och arbetsliv, också en stor andel av det s.k. sociala företagandet.

Utskottet vill hänvisa till vad som tidigare anförts om regeringens arbete med att förstärka insatserna för dem som står långt från arbetsmarknaden samt även när det gäller insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga. Utskottet ser därutöver inget behov av att vidta åtgärder på området med anledning av vad som anförts i motionen. De aktuella yrkandena bör därför avslås.

Äldre i arbetslivet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om äldre i arbetslivet.
Jämför särskilt yttrande 5 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2022/23:957 av Michael Rubbestad m.fl. (SD) föreslår motionärerna att regeringen ska motverka all form av ålderism, bl.a. genom att säkerställa att all erfarenhet som finns hos den äldre befolkningen kommer

samhället väl till nytta (yrkande 7). Motionärerna anser att det är ett allvarligt problem bl.a. inom arbetsmarknadspolitiken att människor blir negativt behandlade på grund av fördomar om ålder.

Ann-Sofie Lifvenhage och Anna af Sillén (båda M) anser i motion 2022/23:46 att det bör göras en översyn av gällande regelverk och lagar i syfte att förbättra årsrikas villkor på arbetsmarknaden och möjliggöra fortsatt arbete efter generell pensionsålder för den som så önskar.

Bakgrund

En god arbetsmiljö för framtiden – regeringens arbetsmiljöstrategi 2021–2025

I skriften *En god arbetsmiljö för framtiden – regeringens arbetsmiljöstrategi 2021–2025* betonas att en central del för att skapa ett längre och hållbart arbetsliv är att bättre ta till vara äldres kompetens och erfarenhet (skr. 2020/21:92). Arbetslivet behöver bli mer åldersoberoende, och äldres kunskaper och erfarenheter behöver tas till vara på ett bättre sätt i arbetslivet. Allt fler kan och vill arbeta längre, men många möter olika hinder i arbetslivet i t.ex. olika regelsystem och avtal. Åldersdiskriminering bör enligt regeringen motverkas med breda åtgärder, och en god arbetsmiljö genom hela livet är grundläggande.

Delegationen för senior arbetskraft

Delegationen för senior arbetskraft tillsattes i augusti 2018 med uppdraget att verka för ett mer inkluderande och åldersoberoende synsätt i arbetslivet (dir. 2018:83). Enligt direktiven skulle delegationen bidra till ökad kunskap om forskning om äldres möjligheter och även föreslå åtgärder som motverkar åldersdiskriminering för att bättre tillvarata äldres kompetens och erfarenhet. I slutbetänkandet *Äldre har aldrig varit yngre – allt fler kan och vill arbeta längre* presenteras ett antal överväganden, bedömningar och åtgärder som olika aktörer behöver göra för att fler ska kunna få ett längre arbetsliv (SOU 2020:69). Till dessa hör övervägandet att det är en nödvändighet att seniorer som kan och vill arbeta längre får göra det. Delegationen bedömer också bl.a. att pensionsrelaterade åldersgränser bör höjas samordnat.

Betänkandet remissbehandlades under 2021.

Kansliet för hållbart arbetsliv

Regeringen inrättade i september 2021 ett kansli för hållbart arbetsliv (S 2021:D). En grundläggande del i uppdraget är att åstadkomma samverkande åtgärder och kansliets arbete handlar i stor utsträckning om att identifiera behov, föreslå åtgärder, samråda och samordna så att åtgärder och politik för ett hållbart arbetsliv blir en helhet. En central del i arbetet är även att bidra till ökad kunskap för ett längre arbetsliv. Ytterst syftar arbetet för ett längre, hållbart arbetsliv till att förbättra livskvaliteten för människor, öka

arbetsutbudet och förbättra pensionerna. Detta innebär att utgångspunkten för kansliets arbete är en bred definition av hållbart arbetsliv som begrepp.

I en delrapport från juni 2022 identifieras tre områden som enligt kansliet hänger ihop och behöver hanteras samtidigt för att skapa förutsättningar där fler kan och vill arbeta mer och högre upp i åldrarna, eller börja arbetslivet tidigare, och på så sätt nå en positiv utveckling för ett längre och hållbart arbetsliv. Dessa områden är i) grupper med svag förankring i arbetslivet, ii) delar av arbetslivet där sjuktalen är höga och iii) verksamheter med goda förutsättningar för arbete högre upp i åldrarna och individer som kan och vill arbeta längre (S2022/03072).

Med anledning av den nuvarande regeringens prioriteringar samt de fokusområden som lyfts fram i nämnda delrapport ändrades kansliets uppdrag i mars 2023 så att det enligt regeringen bättre ska stärka arbetslinjen, göra det möjligt för fler personer att delta i arbetslivet, bidra till att säkra kompetensförsörjning, motverka åldersdiskriminering samt bidra till positiva effekter för samhällsekonomin. Enligt det nya uppdraget ska kansliet i) verka för ett längre och mer hållbart arbetsliv för alla åldrar i syfte att öka arbetsutbudet, ii) samordna åtgärder inom olika politikområden för ett längre och hållbart arbetsliv som stöder arbetslinjen iii) samordna framtagandet av ett nationellt uppföljningssystem med relevanta indikatorer för att kunna följa den samlade utvecklingen inom arbetslivet samt iv) ta fram fördjupande rapporter om pensionärens arbetsutbud och levnadsvillkor. Regeringen framhåller att liksom tidigare är ett nära samarbete med arbetsmarknadens parter och andra relevanta aktörer centralt i kansliets fortsatta arbete.

Uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet senast den 31 augusti 2024.

Tidöavtalet

Samarbetspartierna framhåller att reformarbetet för ett ökat arbetsutbud bör inriktas bl.a. mot att stärka drivkrafterna och möjligheterna för äldre att stanna kvar i arbetslivet (s. 57).

Tidigare riksdagsbehandling

Riksrevisionens rapport om arbetssökande över 55 år

Riksrevisionen har granskat om regeringens och Arbetsförmedlingens styrning gör det möjligt för Arbetsförmedlingen att arbeta effektivt för att arbetssökande över 55 år ska återgå i arbete. Resultatet av granskningen redovisas i rapporten *Arbetssökande över 55 år – regeringens och Arbetsförmedlingens styrning och prioriteringar* (RiR 2021:6). I rapporten gör Riksrevisionen den övergripande bedömningen att regeringens och Arbetsförmedlingens styrning försvårar ett effektivt arbete för att arbetssökande över 55 år ska återgå i arbete. Riksrevisionen lämnar med den utgångspunkten rekommendationer till både regeringen och Arbetsförmedlingen. I sin

skrivelse med anledning av rapporten välkomnar regeringen granskningen och anser att den belyser viktiga aspekter av styrningen av Arbetsförmedlingen och arbetsmarknadspolitiken (skr. 2020/21:13). Riksrevisionens rapport utgör enligt regeringen ett värdefullt underlag i det fortsatta arbetet med att utveckla den arbetsmarknadspolitiska bedömningen.

Utskottet behandlade skrivelsen i betänkande 2021/22:AU5. Utskottet föreslog att riksdagen skulle avslå motionsyrkanden med anledning av skrivelsen och lägga skrivelsen till handlingarna. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (rskr. 2021/22:30).

Motioner

Motionsyrkanden om äldre i arbetslivet behandlades av utskottet senast i betänkande 2021/22:AU6 Arbetsmarknadspolitik och arbetslöshetsförsäkringen (s. 50 f.). Motionsyrkandena avstyrktes. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (prot. 2021/22:46).

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan inledningsvis konstatera att i Sverige ökar medellivslängden för kvinnor och män. Samtidigt lägger vi fler friska år till livet, vilket givetvis är en positiv utveckling även om detta också utmanar Sveriges förmåga att klara framtida välfärdsåtaganden. För att öka arbetsutbudet och förstärka arbetslinjen är ett längre och hållbart arbetsliv för alla åldrar en central fråga för framtiden. En viktig del i en framgångsrik arbetsmarknadspolitik är således att ta till vara äldres kompetens och den betydelse den har för arbetsmarknaden i stort.

Utskottet noterar att i kommittémotion 2022/23:957 (SD) yrkande 7 framhålls vikten av att motverka all form av ålderism, t.ex. inom arbetsmarknadspolitiken där motionärerna pekar på att människor blir negativt behandlade på grund av fördomar om ålder. I motion 2022/23:46 (M) efterfrågas en bred översyn av gällande regelverk för att stärka situationen för äldre i arbetslivet. Utskottet konstaterar att övergripande insatser av det slag som efterfrågas har präglat regeringens politik och prioriteringar på området under senare år. Vikten av att ta till vara äldres kompetens och erfarenhet samt motverka åldersdiskriminering lyfts fram bl.a. i arbetet inom Delegationen för senior arbetskraft samt i regeringens arbetsmiljöstrategi 2021–2025.

Vidare noterar utskottet att bl.a. med anledning av den nuvarande regeringens prioriteringar har uppdraget för Kansliet för hållbart arbetsliv ändrats så att det bättre ska stärka arbetslinjen, göra det möjligt för fler personer att delta i arbetslivet, bidra till att säkra kompetensförsörjning, motverka åldersdiskriminering samt bidra till positiva effekter för samhällsekonomin. Det bör även uppmärksammas att samarbetspartierna i Tidöavtalet framhåller vikten av att stärka drivkrafterna och möjligheterna för äldre att stanna kvar i arbetslivet.

Utskottet kommer att följa det pågående arbetet och ser inte skäl att nu ta något initiativ på området. De aktuella motionsyrkandena bör därför avslås.

Arbetslöshetsförsäkringen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. den framtida utformningen av arbetslöshetsförsäkringen och villkoren för företagare.

Jämför reservation 15 (V) och 16 (C) samt särskilt yttrande 6 (S).

Motionerna

I kommittémotion 2022/23:2052 betonar Teresa Carvalho m.fl. (S) vikten av att behålla de höjda taknivåerna inom inkomstbortfallsförsäkringen och den höjda grundersättningen i försäkringen (yrkande 11).

I kommittémotion 2022/23:852 ställer Jonny Cato m.fl. (C) krav på att regeringen tar fram förslag för att genomföra förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen i enlighet med en flexicuritymodell som angavs i det s.k. januariavtalet (yrkande 17). Vidare föreslår motionärerna att reglerna för arbetslöshetsförsäkringen ändras så att arbetssökande kan fortsätta sedan tidigare påbörjade deltidstudier som inte begränsar deras möjligheter att ta ett nytt arbete med bibehållen ersättning (yrkande 18).

I kommittémotion 2022/23:1231 anser Lorena Delgado Varas m.fl. (V) att det bör utredas hur ensamföretag ska kunna få ett skydd som är mer likt det anställda har vid arbetslöshet (yrkande 3). Vidare anser motionärerna att berörda myndigheter bör ges i uppdrag att vidta åtgärder för att säkra ensamföretagares möjlighet till ideellt engagemang utan att rätten till arbetslöshetsersättning går förlorad (yrkande 4).

I motion 2022/23:1550 lyfter Mathias Tegnér och Jennie Nilsson (båda S) fram behovet av arbetslöshetsförsäkring för företagare (yrkande 3).

I motion 2022/23:1356 ser Kristoffer Lindberg m.fl. (S) ett behov av en långsiktigt stark arbetslöshetsförsäkring, bl.a. för att mildra effekterna av lågkonjunkturen.

I motion 2022/23:634 av Niels Paarup-Petersen (C) tar motionären upp situationen för gränspendlare i Öresundsregionen och lyfter i sammanhanget fram att det finns skäl för regeringen att ta initiativ till en mer rättvis arbetslöshetsförsäkring för gränspendlare (yrkande 7).

Mikael Larsson (C) anser i motion 2022/23:209 att det finns ett behov av att utreda en höjning av åldern för rätten att vara medlem i en arbetslöshetskassa.

Gällande rätt

Rätten till arbetslöshetsersättning regleras framför allt i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring, förkortad ALF. 1–3 §§ ALF innehåller bestämmelser om vem som omfattas av försäkringen. Där framgår bl.a. att försäkringen omfattar både arbetstagare och företagare. Arbetslöshetsförsäkringen är uppdelad i en grundförsäkring och en inkomstbortfallsförsäkring (4 §). För att få rätt till inkomstbortfallsförsäkringen krävs bl.a. medlemskap i en arbetslöshetskassa under minst tolv sammanhängande månader (7 §). För att få rätt till arbetslöshetsersättning krävs att den sökande uppfyller ett antal villkor. En samling allmänna villkor (9–11 §§) och ett krav på minsta arbetad tid, det s.k. arbetsvillkoret (12–15 §§), är gemensamt för alla som ansöker om arbetslöshetsersättning. Ersättningsnivåerna skiljer sig dock åt beroende på om den sökande är medlem i en arbetslöshetskassa eller inte. Bestämmelser om ersättningens form och storlek finns i 19–32 §§.

Vidare innehåller ALF ett antal bestämmelser som särskilt behandlar situationen för företagare (34–37 b §§). I lagen finns även regleringar som beskriver rätten till ersättning vid deltid och möjligheten för ersättningsberättigade att ha en bisyssla (38–41 §§). Lagen har även ett antal avslutande bestämmelser om när någon kan stängas av eller fråntas rätten till ersättning, hur ansökningsförfarandet går till och överklagande av beslut.

Förordningen (1997:835) om arbetslöshetsförsäkring utvecklar bestämmelserna i ALF. Som exempel slås i förordningens 3 och 4 §§ mer i detalj fast hur stor dagpenningen ska vara. Förordningen innehåller också bestämmelser om rätten till ersättning under utbildning (14–16 §§), som utgör undantag till huvudregeln i 10 § ALF om att det inte är tillåtet att delta i utbildning samtidigt som man får ersättning. Enligt 14 § kan personer som deltar i en orienteringskurs eller aktiviteter för att underlätta omställning till annat arbete under vissa villkor få rätt till 15 ersättningsdagar. 15 och 16 §§ innehåller bestämmelser för personer som studerar på heltid utan studiestöd respektive deltid. Dessa grupper kan under vissa villkor få ersättning i upp till 20 veckor.

Av 5 § ALF framgår att arbetslöshetsförsäkringen handhas av arbetslöshetskassor. Närmare bestämmelser om arbetslöshetskassor finns i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor och i förordningen (1997:836) om arbetslöshetskassor. När det gäller särskilt ålder framgår det av 34 § i denna förordning att rätt till medlemskap gäller till månadsskiftet före den månad då den som ansöker om medlemskap fyller 66 år.

Bakgrund

Förlängning av tillfälliga lättnader och nivåer i arbetslöshetsförsäkringen

I budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 14) lämnar regeringen förslag om att de tillfälliga lättnaderna i arbetsvillkoret, karensvillkoret och reglerna för företagare som infördes under pandemin ska

fortsätta gälla under 2023. Regeringens förslag innebär dels att sänkningen av antalet arbetade timmar som krävs för att uppfylla villkoret fortsätter att gälla, dels att minskningen av antalet karensdagar från sex till två fortsätter att gälla. Förslaget innebär också en förlängning av möjligheten till undantag från bestämmelser om begränsning av företagares möjlighet att få arbetslöshetsersättning vid upprepade uppehåll i näringsverksamheten, den s.k. femårsregeln.

När det gäller nivåer i arbetslöshetsförsäkringen föreslår och beräknar regeringen att medel avsätts permanent för att behålla samma högre nivå som under pandemin.

Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 2022/23:AU2, rskr. 2022/23:90).

En fortsatt stärkt arbetslöshetsförsäkring

I propositionen En fortsatt stärkt arbetslöshetsförsäkring (prop. 2022/23:85) föreslås att vissa tidigare beslutade ändringar i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring ska utgå. Regeringens förslag innebär att de tillfälliga lättnaderna i arbetsvillkoret och karensvillkoret inte ska upphöra att gälla, utan i stället ska gälla tills vidare. Detsamma gäller den möjlighet till undantag från lagens begränsning av företagares möjlighet att få arbetslöshetsersättning vid upprepade uppehåll i näringsverksamheten, den s.k. femårsregeln.

Utredningen om en ny arbetslöshetsförsäkring för fler

I juni 2020 överlämnade Utredningen om en ny arbetslöshetsförsäkring för fler, grundad på inkomster sitt betänkande till regeringen. I betänkandet Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen föreslås bl.a. att ALF och tillhörande förordning ersätts med en ny lag respektive förordning med vissa nya bestämmelser (SOU 2020:37). Som ett av flera förslag vill utredningen se att dagens arbetsvillkor ersätts av ett inkomstvillkor. Utredningen föreslår vidare att längden på ersättningsperioden ska differentieras utifrån den sökandes förankring på arbetsmarknaden. Det föreslås också att ersättningen ska trappas ned med tiden i arbetslöshet, vilket även ska gälla för aktivitetsstöd. Utredningen föreslår också att beräkningsreglerna ska ändras från en dag- och veckobaserad försäkring till en månadsbaserad försäkring. När det gäller uppgiftsskyldigheten vill utredningen se mer ändamålsstyrda regler och att arbetsgivare och uppdragsgivare ska ha en straffsanktionerad uppgifts-skyldighet. Betänkandet har remitterats och regeringen framhåller i budgetpropositionen för 2023 att förslagen bereds inom Regeringskansliet.

Parternas principöverenskommelse

Svenskt Näringsliv, PTK, IF Metall och Kommunal har träffat en principöverenskommelse om trygghet, omställning och anställningsskydd. Avsikten har från parternas sida varit att ta ett helhetsgrepp om faktorer som i kombination kan skapa flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på

arbetsmarknaden. Parterna har tillsammans inom ramen för sin principöverenskommelse presenterat ett förslag om att utreda förutsättningarna för en kollektivavtalad arbetslöshetsförsäkring som kan stärka den svenska partsmodellen och värna förutsägbarheten inom arbetslöshetsförsäkringen. Syftet med parternas förslag är att göra arbetslöshetsförsäkringen mer försäkringsmässig, ge ett påtagligt bättre skydd till den försäkrade samt minska arbetsgivarnas kostnader.

Parterna redogör för vissa utgångspunkter i förslaget om att utreda förutsättningarna för en ny kollektivavtalad arbetslöshetsförsäkring. Parterna menar bl.a. att det finns en överfinansiering av den offentliga arbetslöshetsförsäkringen genom att staten tar in mer i arbetsmarknadsavgift och avgifter från arbetslöshetskassorna än vad som betalas ut på området. För att en kollektivavtalad arbetslöshetsförsäkring ska bli verklighet förutsätts, enligt parternas förslag, dels att det sker en växling av en del av arbetsgivaravgiften mot en ny kollektivavtalad avgift, dels att det finns en statligt finansierad buffertfond för att kunna möta eventuella konjunkturnedgångar.

Arbetslöshetsförsäkringen skulle enligt parternas förslag även i fortsättningen kunna administreras av arbetslöshetskassor, men parterna föreslår att ersättningsvillkoren utarbetas genom förhandling mellan parterna. I fråga om hur tillsyn och kontroll ska utföras har parterna inte något konkret förslag. Parterna ser en fördel med att även offentliganställda löntagare omfattas av en kollektivavtalad arbetslöshetsförsäkring. Företagare och anställda hos arbetsgivare utan kollektivavtal omfattas enligt förslaget inte av parternas försäkringsmodell.

Förutsättningar för en ny kollektivavtalad arbetslöshetsförsäkring utreds

Som en följd av parternas förslag om en ny kollektivavtalad arbetslöshetsförsäkring tillsatte regeringen i augusti 2021 en särskild utredare som ska utreda förutsättningarna för en kollektivavtalad försäkring samt för- och nackdelar med ett sådant förslag (dir. 2021:64). Utredaren ska bl.a. kartlägga och analysera vilka skäl som ligger till grund för parternas förslag om att utreda förutsättningarna för en kollektivavtalad arbetslöshetsförsäkring och kartlägga och redovisa vilka centrala, rättsliga och andra frågeställningar och avvägningar som uppkommer med anledning av parternas förslag. Utredaren ska också utifrån redovisad kartläggning analysera och bedöma förutsättningarna för en kollektivavtalad arbetslöshetsförsäkring. Uppdraget ska redovisas i ett första delbetänkande senast den 31 augusti 2023 och därefter slutredovisas senast den 15 december 2024.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden om arbetslöshetsförsäkringen behandlades av utskottet senast i betänkandena 2021/22:AU6 Arbetsmarknadspolitik och arbetslöshetsförsäkringen (s. 55 f.) och 2022/23:AU2 (s. 16 f.). Motionsyrkandena

avstyrktes. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (prot. 2021/22:46 och rskr. 2022/23:90).

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att arbetslöshetsförsäkringen har en central roll i arbetsmarknadspolitiken. Arbetslöshetsförsäkringen ger ekonomisk trygghet till den som förlorar arbetet och behöver ställa om mellan jobb och är således en garant för trygghet i förändring. Arbetslöshetsförsäkringen har en roll att spela för strukturomvandlingen och för att den svenska ekonomin ska kunna vara öppen och dynamisk.

När det gäller frågan om att behålla de höjda taknivåerna inom inkomstbortfallsförsäkringen och den höjda grundersättningen i försäkringen som föreslås i kommittémotion 2022/23:2052 (S) yrkande 11 vill utskottet peka på att utskottet under höstens budgetberedning välkomnade regeringens satsning på bibehållna höjda ersättningsnivåer. Vid samma tillfälle välkomnade utskottet också regeringens förslag om en förlängning av de tillfälliga lättnaderna ifråga om arbets- och karensvillkoret som införts i arbetslöshetsförsäkringen. Utskottet anförde vid tillfället att med hänsyn till att Sverige bedöms vara på väg in i en lågkonjunktur som kan antas få negativa konsekvenser för arbetsmarknaden och sysselsättningen var det lämpligt att de tillfälliga reglerna skulle gälla utan uppehåll till dess att en långsiktig lösning kan vara på plats.

Utskottet anser fortfarande att den gemensamma välfärden ska vara pålitlig. Det är därför välkommet att regeringen nu återkommit till riksdagen med förslag om att motsvarande lättnader ska gälla tills vidare och utskottet kommer inom kort att behandla dessa förslag. När det gäller nivåerna inom arbetslöshetsförsäkringen noterar utskottet att regeringen i budgetpropositionen för 2023 anförde att satsningen på att behålla samma höga nivå som under pandemin ska permanentas. Med det anförda får det aktuella yrkandet anses vara tillgodosett och det bör därför avslås.

När det gäller kommittémotion 2022/23:852 (C) yrkande 17 samt motionerna 2022/23:1356 (S), 2022/23:634 (C) och 2022/23:209 (C) noterar utskottet att samtliga yrkanden är inriktade på att förändra utformningen av arbetslöshetsförsäkringen. Det handlar bl.a. om förslag om att införa en flexicuritymodell, situationen för gränspendlare samt villkor för att vara medlem i en arbetslöshetskassa.

Utskottet konstaterar att frågan om den framtida utformningen av arbetslöshetsförsäkringen är något som är och har varit föremål för stort intresse från flera håll de senaste åren. Ett exempel på det är de förslag som lämnats av Utredningen om en ny arbetslöshetsförsäkring för fler som för närvarande bereds inom Regeringskansliet. Av intresse är också den pågående utredningen som arbetar med att se över förutsättningarna för en kollektivavtalad försäkring enligt det förslag som parterna förhandlat fram.

Utskottet anser att det inte finns skäl att förekomma det omfattande arbete som pågår på området. De aktuella yrkandena bör därför avslås.

I kommittémotion 2022/23:852 (C) yrkande 18 finns förslag om att arbetssökande ska kunna få arbetslöshetsersättning samtidigt som de fortsätter sedan tidigare påbörjade deltidstudier. Som framgått på flera ställen i detta betänkande är utskottet positivt till både kompetensutveckling och studier i olika delar av arbetslivet. Regelverket för arbetslöshetsförsäkringen bör också vara utformat så att det fokuserar på omställning och gynnar just denna typ av insatser. Till skillnad från motionärerna anser utskottet dock att regelverket är väl avvägt i detta avseende. Utskottet vill också uppmärksamma att frågan om möjligheten till arbetslöshetsersättning för sökande som studerar behandlas i Utredningen om en ny arbetslöshetsförsäkring för fler. Det finns därför inte skäl till något initiativ på området, varför yrkandet bör avslås.

När det gäller i vilken utsträckning småföretagare omfattas av arbetslöshetsförsäkringen, vilket tas upp i kommittémotion 2022/23:1231 (V) yrkandena 3 och 4 samt i motion 2022/23:1550 (S), vill utskottet återigen hänvisa till höstens budgetberedning då utskottet, utöver ovan nämnda förslag om lättnader i arbetslöshetsförsäkringen, också tillstyrkte regeringen förslag om en förlängning av möjligheten till undantag från femårsregeln för företagare. Utskottet välkomnar att regeringen även i denna del återkommit till riksdagen med förslag om att denna möjlighet ska gälla tills vidare.

När det gäller möjlighet till ideellt engagemang noterar utskottet liksom motionärerna att det nuvarande regelverket för arbetslöshetsförsäkringen medger sådant arbete inom verksamheten. Till skillnad från motionärerna ser utskottet dock inte behov av att berörda myndigheter, utöver sedvanlig myndighetsutövning, skulle behöva vidta några särskilda åtgärder för att säkerställa denna ordning. Utskottet noterar dessutom att olika aspekter av tryggheten för företagare varit föremål för överväganden av ovannämnda utredning om en ny arbetslöshetsförsäkring för fler. Utskottet utgår därför från att olika frågor om företagares roll inom den framtida arbetslöshetsförsäkringen kommer att vara en del av det fortsatta beredningsarbetet av utredningens förslag.

Med det anförda ser utskottet inte skäl till något tillkännagivande på området, varför yrkandena bör avslås.

Reservationer

1. Fler vägar till jobb, punkt 1 (SD)

av Magnus Persson (SD), Michael Rubbestad (SD), Ann-Christine From Utterstedt (SD) och Erik Hellsborn (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2022/23:943 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 5 och
2022/23:961 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 1 och
avslår motion
2022/23:852 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkandena 4 och 16.

Ställningstagande

Vi anser att en ny form av lärlingsanställningar bör införas. I ett internationellt perspektiv finns flera olika framgångsrika varianter av denna anställningsform. Möjligheten att skapa en svensk modell för sådana anställningar behöver ses över utifrån de förutsättningar som finns på den svenska arbetsmarknaden. Till skillnad från vad som verkar vara utskottets uppfattning anser vi att lärlingsanställning inte ska begränsas till någon specifik kategori av arbetssökande, utan styras av arbetsmarknadens behov. Lärlingarnas ersättningar ska bestå av en viss procentsats av den ingångslön som parterna kommit överens om inom respektive bransch.

Vi anser att regeringen bör utreda möjligheten att införa en form av lärlingsanställningar i enlighet med vad vi anfört ovan.

2. Fler vägar till jobb, punkt 1 (C)

av Jonny Cato (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:852 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkandena 4 och 16 samt
avslår motionerna

2022/23:943 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 5 och
2022/23:961 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Jag anser att det är av stor vikt att politiken ser möjligheterna med gigeekonomin och de s.k. gigjobben. Arbete som utförs i denna form kan för många vara ett viktigt steg in på arbetsmarknaden. Precis som utskottet noterar jag den utredning på skatteområdet som presenterats som var ett resultat av de överenskommelser som gjordes inom ramen för det s.k. januariavtalet. Det var ett viktigt första steg för att uppmärksamma situationen för gigjobbare. Till skillnad från vad utskottet tycks anse menar jag dock att ytterligare steg nu måste tas när det gäller situationen för gigjobbare. Jag anser därför att regeringen bör återkomma med förslag på åtgärder för att underlätta skapandet av gigjobb och för att öka gigarbetares inkludering i socialförsäkrings-systemet.

Vidare anser jag att vägen in på arbetsmarknaden behöver förstärkas genom att fler får chansen till ett jobb utan utbildningskrav. Jag anser därför att regeringen bör se över möjligheten att införandet av parternas etableringsjobb, med lägre lön för nyanlända och långtidsarbetslösa, utvidgas till företag utan kollektivavtal och till bemanningsföretag på ett sätt som gör att fördelarna i etableringsjobben inte går förlorade.

3. Kompetensförsörjning och kompetensutveckling, punkt 3 (S)

av Teresa Carvalho (S), Johanna Haraldsson (S), Serkan Köse (S), Paula Holmqvist (S) och Jim Svensk Larm (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2062 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 4 och 5 samt
avslår motionerna

2022/23:687 av Markus Selin (S) yrkandena 3 och 4,

2022/23:943 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 6 och

2022/23:1988 av Isak From m.fl. (S).

Ställningstagande

Med den omställning som sker i samhället och i näringslivet ställs nya krav på arbetskraftens kunskap och kompetens. För att individer ska kunna ta de nya

jobb som växer fram och ges möjlighet till ett långt arbetsliv ställs större krav på möjligheterna till kompetensutveckling eller omställning. På dagens arbetsmarknad behöver vi se på lärande som något aktivt och något som pågår genom hela yrkeslivet. Partsmodellen på svensk arbetsmarknad är här central, och liksom utskottet noterar vi att ett omställnings- och kompetensstöd samt omställningsstudiestöd nu har införts. Men till skillnad från utskottet anser vi att det måste göras mer för att säkerställa att dessa reformer genomförs som det var tänkt och att Arbetsförmedlingen har förutsättningar att hantera och dra fördel av de nya möjligheter som nu växer fram. Vi anser därför att regeringen bör vidta ytterligare åtgärder för att möta behovet av kompetensförsörjning och se till att det nya partssystemet för omställning bidrar till att de klimatpolitiska målen ska kunna nås.

Inte minst när det gäller kompetensförsörjningsbehoven i norra Sverige behöver de statliga insatserna vara omfattande. Till skillnad från vad som verkar vara utskottets uppfattning anser vi att statens ägande i Lernia AB bör användas aktivt. Vi anser därför att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag på hur ett samhällsuppdrag till bolaget kan formuleras, där det ges i uppdrag att ta ett särskilt ansvar för att bidra med insatser för att klara näringslivets utbildningsbehov som uppstår i den gröna industriella utvecklingen, inte minst i norra Sverige.

4. Arbetsförmedlingen, punkt 4 (S)

av Teresa Carvalho (S), Johanna Haraldsson (S), Serkan Köse (S), Paula Holmqvist (S) och Jim Svensk Larm (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2052 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkandena 3, 8 och 9,

bifaller delvis motionerna

2022/23:852 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 2,

2022/23:1197 av Peter Hedberg och Peder Björk (båda S),

2022/23:1672 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 34 och

2022/23:2032 av Heléne Björklund m.fl. (S) samt

avslår motion

2022/23:852 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 1.

Ställningstagande

Arbetsförmedlingen är statens arbetsmarknadspolitiska expertmyndighet och bör i större utsträckning än i dag ges förutsättningar att välja arbetsmarknadspolitiska insatser utifrån den enskilde arbetssökandes behov. Vi anser därför att regeringen bör ge Arbetsförmedlingen mer handlingsfrihet att erbjuda arbetssökande de individanpassade åtgärder som bäst leder till – eller i riktning mot – en varaktig anställning.

Arbetsförmedlingens uppdrag är att se till att den aktiva arbetsmarknadspolitiken finns och fungerar i hela landet. I detta arbete är Arbetsförmedlingens fysiska närvaro viktig för att människor med olika behov ska få det stöd de behöver för att komma i arbete. Närvaron är också en förutsättning för upprätthållandet av ändamålsenliga arbetsgivarkontakter och samverkan med kommunerna. Vi anser därför att regeringen bör se till att Arbetsförmedlingen ges förutsättningar att ha en god fysisk närvaro i hela landet.

Arbetsförmedlingen fick under den föregående socialdemokratiska regeringen uppdraget att förstärka sin närvaro i områden med socioekonomiska utmaningar där människor gått länge utan jobb. Detta uppdrag bör ligga fast så att Arbetsförmedlingen i samverkan med kommuner och idéburen sektor kan se till så att fler tar sig vidare till jobb och egen försörjning. Vi anser därför att regeringen bör ge Arbetsförmedlingen ett fortsatt uppdrag att stärka sin närvaro i områden med socioekonomiska utmaningar.

5. Arbetsförmedlingen, punkt 4 (C)

av Jonny Cato (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:852 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkandena 1 och 2 samt

2022/23:1672 av Annie Löf m.fl. (C) yrkande 34,

bifaller delvis motionerna

2022/23:1197 av Peter Hedberg och Peder Björk (båda S),

2022/23:2032 av Heléne Björklund m.fl. (S) och

2022/23:2052 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 8 och

avslår motion

2022/23:2052 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkandena 3 och 9.

Ställningstagande

Det är av största vikt att bryta tudelningen på arbetsmarknaden, motverka långtidsarbetslösheten och se till att alla som kommer till Sverige får möjlighet att på riktigt komma in i det svenska samhället. För detta behövs effektivt stöd och matchning för arbetssökande. Arbetsförmedlingen har tidigare haft ensamrätt på att förmedla nya jobb till den som är arbetslös – ett uppdrag som de inte har klarat av. Jag anser därför att regeringen bör vidta åtgärder för att säkerställa reformeringen av Arbetsförmedlingen, vilket bl.a. innebär att fristående förmedlare ska matcha och rusta arbetssökande för de lediga jobben.

För en effektiv och fungerande arbetsmarknadspolitik krävs det vidare att Arbetsförmedlingens lokala närvaro återupprättas och säkerställs, det gäller inte minst på mindre orter. Detta behövs för att de arbetslösa ska anvisas till rätt insatser, hos t.ex. fristående förmedlare eller kommunen, och för att den samverkan som sker mellan bl.a. kommunerna och Arbetsförmedlingen ska fungera. Jag anser därför att regeringen bör säkerställa Arbetsförmedlingens lokala närvaro i enlighet med ovanstående.

6. Arbetsmarknadspolitiska program och insatser, punkt 5 (S)

av Teresa Carvalho (S), Johanna Haraldsson (S), Serkan Köse (S), Paula Holmqvist (S) och Jim Svensk Larm (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2052 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkandena 2, 6, 7 och 13,
bifaller delvis motion

2022/23:1479 av Annette Rydell och Heléne Björklund (båda S) yrkande 2
och

avslår motionerna

2022/23:852 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 5,

2022/23:961 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 16,

2022/23:1228 av Ida Gabriellsson m.fl. (V) yrkande 10,

2022/23:1245 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkandena 25–32,

2022/23:1362 av Mikael Dahlqvist m.fl. (S),

2022/23:1379 av Joakim Sandell (S),

2022/23:1711 av Johan Andersson m.fl. (S),

2022/23:1805 av Magnus Jacobsson (KD) och

2022/23:2019 av Dzenan Cisija m.fl. (S).

Ställningstagande

Vi anser att arbetsmarknadspolitiken ska utformas efter målsättningen att alla som kan jobba ska jobba. Arbetssökande har olika behov, och därför behöver det finnas en bred uppsättning arbetsmarknadspolitiska verktyg som kan användas utifrån den specifika individens förutsättningar – däribland subventionerade anställningar, matchningsstöd, arbetsmarknadsutbildning, praktik och arbetslivsinriktad rehabilitering. Lika viktigt är det att det också ställs tydliga krav och förväntningar på den som söker arbete. Till skillnad från vad som verkar vara utskottets uppfattning anser jag dock inte att regeringens neddragningar av anslaget för program och insatser kan beskrivas som en aktiv arbetsmarknadspolitik. Vi anser därför att regeringen ytterligare bör verka för en aktiv arbetsmarknadspolitik som både erbjuder stöd och ställer krav på den arbetssökande.

När det gäller ungas etablering på arbetsmarknaden anser vi till skillnad från utskottet att regeringen bör återinföra s.k. utbildningskontrakt.

För att bekämpa ungdomsarbetslösheten bör regeringen vidare införa en insats motsvarande den s.k. 90-dagarsgarantin, som innebär att det ska finnas en borte gräns för hur länge unga vuxna får vara arbetslösa innan någon form av insats genomförs.

För att bidra till ökad trygghet på arbetsmarknaden anser vi slutligen att regeringen bör införa bestämmelser som innebär att alla arbetsgivare som anställer arbetstagare inom ramen för de subventionerade anställningarna omfattas av krav på kollektivavtal. Vi beklagar att utskottet inte ser detta behov.

7. Arbetsmarknadspolitiska program och insatser, punkt 5 (V)

av Ciczie Weidby (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkande 10 och

2022/23:1245 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkandena 25–32 och

avslår motionerna

2022/23:852 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 5,

2022/23:961 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 16,

2022/23:1362 av Mikael Dahlqvist m.fl. (S),

2022/23:1379 av Joakim Sandell (S),

2022/23:1479 av Annette Rydell och Heléne Björklund (båda S) yrkande 2,

2022/23:1711 av Johan Andersson m.fl. (S),

2022/23:1805 av Magnus Jacobsson (KD),
2022/23:2019 av Dzenan Cisijsa m.fl. (S) och
2022/23:2052 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkandena 2, 6, 7 och 13.

Ställningstagande

Det nuvarande systemet med subventionerade anställningar har under lång tid varit behäftat med risker och problem. Även om regeringen och relevanta myndigheter har tagit vissa steg på vägen för att komma åt oegentligheter menar jag att ytterligare åtgärder krävs för att skapa ordning och reda när det gäller subventionerade anställningar. Det är olyckligt att utskottet inte ser detta behov.

Enligt flera arbetstagarorganisationer är det vanligt förekommande att arbetsgivare som anställer personal med subventioner inte utfärdar något arbetsgivarintyg efter avslutad anställning, vilket sannolikt försvårar möjligheten att få ett arbete på den reguljära arbetsmarknaden. Jag anser därför att regeringen bör införa krav på att arbetsgivare som anställer personer med subventioner ska vara skyldiga att utfärda ett arbetsintyg till de anställda när deras anställning upphör.

Varje år betalas stora summor ut i anställningsstöd till privata företag. Vilka företag som tagit del av bidragen och hur mycket pengar respektive företag har fått är dock belagt med sekretess. Jag anser därför att regeringen bör komma med förslag som gör det möjligt för myndigheter och journalister att granska vilka företag som tar emot statliga lönesubventioner, samtidigt som skyddet för den enskildes integritet naturligtvis värnas.

Vidare menar jag att det är nödvändigt med en större kartläggning av förhållandena för personer med subventionerade anställningar på den svenska arbetsmarknaden för att dessa personer ska garanteras rätt lön, sjysta arbetsvillkor och rimliga arbetstider. Arbetsförmedlingen saknar nämligen i dag heltäckande uppgifter på området. Jag anser därför att regeringen bör genomföra en kartläggning av arbetstider, lönenivåer och arbetsvillkor för dem som har subventionerade anställningar, differentierad på branscher, kön och utländsk bakgrund.

Jag anser också att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att dels se över gällande regelverk och rutiner för subventionerade anställningar, dels föreslå ytterligare åtgärder för att motverka missbruk och överutnyttjande av arbetsmarknadspolitiska insatser.

Som en följd av den s.k. januariöverenskommelsen togs kravet om att andra anställningsförmåner än lön ska följa av eller vara likvärdiga med förmåner enligt kollektivavtal bort från förordningen om nystartsjobben. Jag anser att personer som anställs med nystartsjobb ska ha rätt till de försäkringar och förmåner som följer av kollektivavtalen och därför behöver vi höja kraven på de arbetsgivare som anställer en person med subventionerad anställning – inte sänka dem. Jag anser därför att regeringen bör återinföra kravet om att även

andra anställningsförmåner än lön ska följa av eller vara likvärdiga med förmåner enligt kollektivavtal i nystartsjobben.

Nystartsjobben är enligt nuvarande regelverk dessutom rättighetsstyrda. Någon arbetsmarknadspolitisk prövning görs därmed inte och Arbetsförmedlingen kan inte ifrågasätta lämpligheten i anvisningen. Detta medför en risk för oegentligheter och överutnyttjande. Jag anser därför att regeringen bör ändra nystartsjobbets rättighetsstyrda konstruktion så att arbetsmarknadspolitisk prövning och samråd behöver genomföras inför beslut om utbetalande av subventionen.

Vad som även behöver åtgärdas är bestämmelser om krav på lön och villkor som ”i väsentliga delar är likvärdiga med förmåner enligt kollektivavtal inom branschen”. I likhet med LO menar jag att detta öppnar upp för tolkningsutrymme och viss avvikelse från vad som är kollektivavtalsnivå. Jag anser därför att regeringen bör se till att regelverket för samtliga subventionerade anställningar förtydligas så att löner och villkor blir i nivå med kollektivavtal i branschen, vilket inbegriper att ”väsentliga delar” tas bort från förordningar som reglerar de arbetsmarknadspolitiska insatserna och att villkor likvärdiga med kollektivavtalen även gäller för nystartsjobb.

Jag anser även att regeringen bör komma med förslag som innebär att alla subventionerade anställningar omfattas av lagen om anställningsskydd.

Jag delar inte utskottets bedömning när det gäller vilka åtgärder som behöver vidtas för att få till en fungerande återgång till arbete efter sjukskrivning. Jag anser därför att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att se över hur de individer som har medicinska begränsningar, saknar sjukpenninggrundande inkomst och uppbär försörjningsstöd kan få stöd att kunna återgå i eller få arbete.

8. Arbetsmarknadspolitiska program och insatser, punkt 5 (C)

av Jonny Cato (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:852 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 5 och avslår motionerna

2022/23:961 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 16,

2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V) yrkande 10,

2022/23:1245 av Ciczie Weidby m.fl. (V) yrkandena 25–32,

2022/23:1362 av Mikael Dahlgvist m.fl. (S),

2022/23:1379 av Joakim Sandell (S),

2022/23:1479 av Annette Rydell och Heléne Björklund (båda S) yrkande 2,

2022/23:1711 av Johan Andersson m.fl. (S),
2022/23:1805 av Magnus Jacobsson (KD),
2022/23:2019 av Dzenan Cisija m.fl. (S) och
2022/23:2052 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkandena 2, 6, 7 och 13.

Ställningstagande

Jag konstaterar att staten trots flera reformer fortfarande har en bred flora av anställningsstöd, varav flera visat sig vara mycket ineffektiva. Till skillnad från utskottet anser jag att det finns skäl att effektivisera systemet genom att minska antalet stödformer och förenkla reglerna för de individuella stödformerna. Fokus ska ligga på att utveckla nystartsjobben som visat sig vara den mest effektiva formen av stöd. Nystartsjobben bör ersätta andra mindre effektiva stöd, med undantag för de stöd som berör personer med funktionsvariation. På sikt bör andelen anställningar med subventionerade medel minska.

Jag anser därför att regeringen bör se över möjligheten att effektivisera dagens olika anställningsstöd i enlighet med vad som anförts ovan.

9. Insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, punkt 6 (S)

av Teresa Carvalho (S), Johanna Haraldsson (S), Serkan Köse (S), Paula Holmqvist (S) och Jim Svensk Larm (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:2052 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 5 och
avslår motionerna
2022/23:202 av Helena Lindahl (C),
2022/23:823 av Lars Beckman (M),
2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkandena 11–15 och 19,
2022/23:961 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkandena 3, 4, 6, 7, 9, 12 och 13,
2022/23:1560 av Denis Begic (S) och
2022/23:2264 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 1–6 och 10.

Ställningstagande

Vår utgångspunkt är att varje människa är en tillgång vars erfarenheter och kunskaper bör tas tillvara. Målet måste vara att varje individ ska få det stöd och de insatser som krävs för att komma i arbete eller utbildning – utan att hamna mellan några stolar under resans gång. Inte minst när det gäller

personer med funktionsnedsättning som innebär nedsatt arbetsförmåga anser vi, till skillnad från utskottet, att regeringen bör göra mer för att denna grupp ska närma sig arbetsmarknaden.

Vi anser att regeringen bör säkerställa att personer med funktionsnedsättning får ett effektivt och individanpassat stöd för att komma i arbete eller utbildning.

10. Insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, punkt 6 (SD)

av Magnus Persson (SD), Michael Rubbestad (SD), Ann-Christine From Utterstedt (SD) och Erik Hellsborn (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:961 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkandena 3, 4, 6, 7, 9, 12 och 13 samt

avslår motionerna

2022/23:202 av Helena Lindahl (C),

2022/23:823 av Lars Beckman (M),

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkandena 11–15 och 19,

2022/23:1560 av Denis Begic (S),

2022/23:2052 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 5 och

2022/23:2264 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 1–6 och 10.

Ställningstagande

Stöd till personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga är centralt för oss, och vi vill se att Arbetsförmedlingen får ett övergripande ansvar för dessa stöd. Vi har en rad förslag som syftar till att skapa bättre förutsättningar för allas rätt till ett fungerande arbetsliv.

Vi anser att regeringen bör ta initiativ till följande åtgärder:

- Avskaffa begreppet nedsatt arbetsförmåga och skyndsamt ersätta det med ett icke-diskriminerande begrepp.
- Ge Arbetsförmedlingen ett förnyat uppdrag om att säkerställa stödet och specialistkompetensen för arbetssökande med funktionsnedsättning.
- Utredda att ge Arbetsförmedlingen möjlighet att ge rehabiliterande insatser och hjälpmedel till dem som drabbas av en funktionsnedsättning samtidigt som de är i anställning.

- Tillsätta en utredning för att utreda varför sysselsättningsgraden för personer med funktionsnedsättning inte påverkas av konjunkturläget.
- Utreda kostnaden för och möjligheten att koppla lönebidragstaket till det index som följer den allmänna löneutvecklingen.
- Utreda förutsättningarna för att ge Arbetsförmedlingen det fulla ansvaret för arbetsinriktat stöd.
- Ge en annan myndighet än Arbetsförmedlingen i uppdrag att utreda Arbetsförmedlingens arbetsprocess gentemot Samhall.

11. Insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, punkt 6 (C)

av Jonny Cato (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkandena 11–15 och 19 samt

avslår motionerna

2022/23:202 av Helena Lindahl (C),

2022/23:823 av Lars Beckman (M),

2022/23:961 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkandena 3, 4, 6, 7, 9, 12 och 13,

2022/23:1560 av Denis Begic (S),

2022/23:2052 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 5 och

2022/23:2264 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 1–6 och 10.

Ställningstagande

Jag konstaterar att en stor andel unga och vuxna med funktionsnedsättning ofrivilligt står utanför arbetslivet, även de som inte har en nedsatt arbetsförmåga. Ny teknologi, digitalisering och utveckling av distanslösningar ger hela tiden nya möjligheter för människor med funktionsnedsättning att arbeta och studera. Även om man bara kan arbeta några få procent är det avsevärt bättre än att inte arbeta alls, och därför bör samhället löpande se över vad som kan göras för att fler med funktionsnedsättning ska få möjlighet att arbeta och studera. Det är olyckligt att utskottet inte fullt ut inser vad som behöver göras på området.

Jag anser att regeringen bör vidta följande åtgärder:

- Tillsätta en utredning för att se över hur välfungerande och evidensbaserade inkluderingsinsatser hos arbetsgivare kan spridas till fler privata och offentliga arbetsgivare.
- Verka för minskad byråkrati, flexiblare lösningar och enklare kontaktvägar mellan företag och myndigheter så att fler arbetsgivare kan anställa personer med funktionsnedsättningar.
- Verka för att alla myndigheter, regioner och kommuner ska arbeta målinriktat med inkluderande rekrytering i syfte att sänka trösklarna för personer som står långt från arbetsmarknaden.
- Verka för att sociala klausuler ska vara normen, inte undantag, när det offentliga upphandlar varor och tjänster.
- Tillsätta en utredning för att utreda hur trösklarna kan sänkas för personer med funktionsnedsättning som vill starta företag.
- Se till att stöd till personer med funktionsnedsättning i utbildning och arbetsliv ses över utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

12. Insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, punkt 6 (MP)

av Leila Ali Elmi (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2264 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkandena 1–6 och 10 samt avslår motionerna

2022/23:202 av Helena Lindahl (C),

2022/23:823 av Lars Beckman (M),

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkandena 11–15 och 19,

2022/23:961 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkandena 3, 4, 6, 7, 9, 12 och 13,

2022/23:1560 av Denis Begic (S) och

2022/23:2052 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 5.

Ställningstagande

Det faktum att personer med funktionsnedsättning har mycket sämre deltagande på arbetsmarknaden än andra är djupt bekymmersamt, och statistiken rör knappt på sig. Frågan har lyfts i många år, men läget står och stampar. Till skillnad från utskottet anser jag inte att regeringen gör tillräckligt för att ändra på situationen.

Jag anser därför att regeringen bör ta initiativ till följande åtgärder:

- Ta kritiken från den internationella övervakningskommittén för funktionshinderkonventionen på allvar och inleda ett analysarbete med syfte att ta fram förslag på förändringar.
- Verka för dialog och involvera funktionsrättsrörelsen i det fortsatta reformarbetet med Arbetsförmedlingen.
- Ge Arbetsförmedlingen i uppdrag att ge arbetssökande med funktionsnedsättning tillgång till en personlig kontakt med specialistkompetens som kan ge ett personnära, långsiktigt och samordnat stöd.
- Ge Arbetsförmedlingen i uppdrag att satsa på tjänster för personer med funktionsnedsättning där det finns evidens för goda resultat, t.ex. ”supported employment” och insatser där flera samarbetar för sammanhållet stöd.
- Ta fram en nationell nyorienterande handlingsplan med åtgärder för att höja sysselsättningsgraden i nivå med övriga befolkningen.
- Avskaffa nedsatt arbetsförmåga som definierande term.
- Ta fram kvantifierbara mål för statliga arbetsgivare när det gäller att anställa personer med funktionsnedsättning.

13. Samhall, punkt 7 (SD)

av Magnus Persson (SD), Michael Rubbestad (SD), Ann-Christine From Utterstedt (SD) och Erik Hellsborn (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:961 av Magnus Persson m.fl. (SD) yrkande 14 och avslår motionerna

2022/23:464 av Åsa Karlsson och Björn Wiechel (båda S) och

2022/23:852 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 3.

Ställningstagande

Vi anser att dagens ersättningsmodell för Samhalls uppdrag, vanligtvis kallad merkostnadsersättning, försvårar uppföljning och kvalitetsgranskning av de insatser som ges till personer som anvisas till Samhall. Liksom utskottet noterar vi naturligtvis att regeringen i budgetpropositionen för 2023 med hänvisning till Riksrevisionens pågående granskning av Samhall anför att den i nuläget inte kommer att tillsätta en extern utredning om Samhall enligt riksdagens tillkännagivande. Till skillnad från vad som verkar vara utskottets uppfattning är vi dock inte övertygade om att Riksrevisionens granskning kommer att innefatta frågan om huruvida den statliga ersättningen till Samhall

för uppdraget att tillhandahålla en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse är ändamålsenligt utformad, vilket ingick i riksdagens tillkännagivande.

Vi anser därför att regeringen bör utreda möjligheten att införa en ny individbaserad ersättningsmodell för Samhall.

14. Arbetsintegrerande sociala företag, punkt 8 (MP)

av Leila Ali Elmi (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2022/23:748 av Nicklas Attefjord m.fl. (MP) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Jag anser att arbetsintegrerande sociala företag spelar en viktig roll i samhället genom att de skapar möjligheter för grupper som annars har svårt att få tillträde till arbetsmarknaden. Samhällsvinsterna med detta är också uppenbara och väl dokumenterade. Jag noterar t.ex. att Tillväxtverket har konstaterat att arbetsintegrerande sociala företag har fördelar som är särskilt bra för målgruppen nyanlända och långtidsarbetslösa utrikesfödda personer.

Till skillnad från utskottet menar jag att det finns skäl att vidta åtgärder för att bättre stödja de arbetsintegrerande sociala företagens verksamhet och skapa möjligheter till utveckling på området. Det är av stor vikt att den reformerade arbetsmarknadspolitiken skapar goda förutsättningar för de arbetsintegrerande sociala företagen att vara del av den aktiva arbetsmarknadspolitiken.

Ett viktigt steg på vägen för att stärka verksamheten för arbetsintegrerande sociala företag är att få på plats en tydlig och allmänt accepterad definition av vad arbetsintegrerande sociala företag är. I första hand skulle jag vilja att detta formuleras i en egen förordning, så som föreslogs 2010 i den dåvarande regeringens handlingsplan för arbetsintegrerande sociala företag.

Jag anser därför att regeringen dels bör vidta åtgärder för att framhålla vikten av arbetsintegrerande sociala företag, dels bör anta en förordning med en definition av arbetsintegrerande sociala företag.

15. Arbetslöshetsförsäkringen, punkt 10 (V)

av Ciczie Weidby (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1231 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande 4 och avslår motionerna

2022/23:209 av Mikael Larsson (C),

2022/23:634 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkande 7,

2022/23:852 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkandena 17 och 18,

2022/23:1231 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande 3,

2022/23:1356 av Kristoffer Lindberg m.fl. (S),

2022/23:1550 av Mathias Tegnér och Jennie Nilsson (båda S) yrkande 3 och

2022/23:2052 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 11.

Ställningstagande

Personer som driver eget företag med F-skattsedel ska ha samma rätt till det sociala trygghetsnätet som anställda. Dock måste ett ömsesidigt ansvar gälla. Som företagare har man ansvar för att betala in sociala avgifter och själv agera för att en sådan modell ska fungera. Det ska inte vara möjligt att avstå från att betala in nödvändiga avgifter och sedan lämna över ansvaret åt staten.

När det gäller ensamföretagares möjlighet till ideellt engagemang menar jag att det uppenbarligen finns brister i rådande praxis som lett till att människor felaktigt nekats ersättning, t.ex. på grund av engagemang i det lokala fotbolls- eller byalaget. Jag anser därför att regeringen bör ge berörda myndigheter i uppdrag att vidta åtgärder för att säkra ensamföretagares möjlighet till ideellt engagemang utan att rätten till arbetslöshetsförsäkring går förlorad.

När det gäller Vänsterpartiets yrkande om ensamföretagares situation och möjlighet att få ett skydd som är mer likt det anställda har vid arbetslöshet noterar jag liksom utskottet att regeringen nyligen överlämnat en proposition till riksdagen med förslag om att den tillfälliga möjligheten till undantag från den s.k. femårsregeln för företagare ska gälla tills vidare. Jag välkomnar detta förslag och ser det som ett steg i rätt riktning. Jag förutsätter att denna reform kommer att genomföras och kommer att återkomma i andra sammanhang om så inte blir fallet.

16. Arbetslöshetsförsäkringen, punkt 10 (C)

av Jonny Cato (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:852 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkandena 17 och 18 samt avslår motionerna

2022/23:209 av Mikael Larsson (C),

2022/23:634 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkande 7,

2022/23:1231 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkandena 3 och 4,

2022/23:1356 av Kristoffer Lindberg m.fl. (S),

2022/23:1550 av Mathias Tegnér och Jennie Nilsson (båda S) yrkande 3 och

2022/23:2052 av Teresa Carvalho m.fl. (S) yrkande 11.

Ställningstagande

Arbetslöshetsförsäkringen behöver fokusera på omställning, uppmuntra till rörlighet och underlätta för människor att snabbt byta arbete. Arbetslöshetsförsäkringen behöver möjliggöra en trygg omställning samtidigt som den garanterar att det lönar sig att arbeta. Jag anser därför att arbetslöshetsförsäkringen bör öppnas upp för fler som arbetat och reformeras i linje med en flexicuritymodell. Inom ramen för januariavtalet utredde en sådan modell och förslaget presenterades i betänkandet Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen (SOU 2020:37). Jag anser därför att regeringen bör ta fram förslag för att genomföra förändringar i arbetslöshetsförsäkringen i enlighet med vad jag anfört ovan.

När det gäller deltidsstudier är det viktigt att slå fast att möjligheten att studera med arbetslöshetsersättning på deltid är och ska vara ett undantag. Samtidigt är det av stor vikt att arbetslöshetsförsäkringen inte hindrar arbetsökande som studerar på deltid från att ta arbete. Det är rimligt att påbörjade studier kan fullföljas och inte hindras i den mån arbetslinjen fortsatt kan upprätthållas. Jag anser därför att regeringen bör utreda möjligheterna för arbetssökande att fortsätta sedan tidigare påbörjade deltidsstudier som inte begränsar deras möjlighet att ta nytt arbete med bibehållen ersättning från arbetslöshetsförsäkringen.

Särskilda yttranden

1. **Kompetensförsörjning och kompetensutveckling, punkt 3 (SD)**

Magnus Persson (SD), Michael Rubbestad (SD), Ann-Christine From Utterstedt (SD) och Erik Hellsborn (SD) anför:

I kommittémotion 2022/23:943 (SD) yrkande 6 efterfrågas det åtgärder för att säkra den roll som vidareutbildning i arbetslivet och utlandsrekrytering kommer att spela för kompetensförsörjningen i framtiden. Som utskottet noterar framgår det av Tidöavtalet att omställnings- och kompetensstödet ska förvaltas på så sätt att det används till utbildningar med hög efterfrågan på arbetsmarknaden och därmed motverkar kompetensbrist och stärker näringslivets konkurrenskraft. Vi står naturligtvis i sak bakom förslaget i nämnda kommittémotion, men mot bakgrund av det fortsatta arbetet med samarbetspartiernas reformagenda för bl.a. kompetensförsörjning avstår vi från att reservera oss till förmån för förslaget.

2. **Arbetsförmedlingen, punkt 4 (V)**

Ciczie Weidby (V) anför:

Av utgiftsområdesmotion 2022/23:1243 (V) framgår att Vänsterpartiet är starkt kritiskt till den omfattande reformeringen av Arbetsförmedlingen som har inneburit att en stor del av myndighetens verksamhet har privatiserats. Därtill har myndigheten genomgått omfattande nedskärningar med följden att tusentals anställda har sagts upp och ett stort antal lokala kontor har lagts ned. För att komma till rätta med problemen och stärka bl.a. närvaron och servicen i hela landet förslög Vänsterpartiet ökade tillskott till Arbetsförmedlingen för budgetåret 2023. Eftersom utskottet behandlade detta förslag i samband med beredningen av statens budget för 2023 har jag inte möjlighet att i detta ärende reservera mig till förmån för förslaget. Jag står dock naturligtvis bakom Vänsterpartiets budgetförslag och hänvisar till vårt särskilda yttrande i betänkande 2022/23:AU2.

3. **Arbetsmarknadspolitiska program och insatser, punkt 5 (SD)**

Magnus Persson (SD), Michael Rubbestad (SD), Ann-Christine From Utterstedt (SD) och Erik Hellsborn (SD) anför:

Vår grundinställning när det gäller arbetsmarknadspolitiken är att vi vill ta bort särlösningar grundade på födelseland och i stället skapa breda lösningar som arbetssökande kan ta del av utifrån behov, oavsett om de är utrikes eller inrikes födda. I ett större perspektiv handlar det om att arbetsmarknadspolitiska

insatser i för stor utsträckning syftar till att ge individen en aktivitet eller sysselsättning som berättigar till någon form av ersättning från Arbetsförmedlingen. I kommittémotion 2022/23:961 (SD) lämnas förslag om att lönesubventioner som utgår från födelseland på sikt bör avvecklas. Vi står naturligtvis bakom detta förslag i sak, men mot bakgrund av det pågående reformarbetet för en effektivare jobbpolitik som inletts av samarbetspartierna med utgångspunkt i Tidöavtalet avstår vi i detta ärende från att reservera oss till förmån för förslaget.

4. Samhall, punkt 7 (C)

Jonny Cato (C) anför:

I kommittémotion 2022/23:852 (C) yrkande 3 föreslås det att regeringen under 2023 tillsätter en extern utredning av Samhall enligt det tidigare tillkännagivandet från riksdagen. Som utskottet noterar anför regeringen i budgetpropositionen för 2023 att den med hänvisning till Riksrevisionens pågående granskning av Samhall i nuläget inte kommer att tillsätta en extern utredning om Samhall. Jag står naturligtvis bakom förslaget i Centerpartiets kommittémotion men mot bakgrund av den pågående granskningen avstår jag från att reservera mig till förmån för förslaget. Om det finns anledning kommer jag att återkomma i frågan när utskottet bereder Riksrevisionens rapport och regeringens skrivelse med anledning av densamma.

5. Äldre i arbetslivet, punkt 9 (SD)

Magnus Persson (SD), Michael Rubbestad (SD), Ann-Christine From Utterstedt (SD) och Erik Hellsborn (SD) anför:

I kommittémotion 2022/23:957 (SD) uppmärksammas att människor blir negativt behandlade på grund av fördomar om ålder, bl.a. inom arbetsmarknadspolitiken. I yrkande 7 föreslås att regeringen ska motverka all form av ålderism, bl.a. genom att säkerställa att all erfarenhet som finns hos den äldre befolkningen kommer samhället väl till nytta. Som utskottet noterar ändrades uppdraget för Kansliet för hållbart arbetsliv med anledning av den nuvarande regeringens prioriteringar så att det bättre ska stärka arbetslinjen, göra det möjligt för fler personer att delta i arbetslivet samt motverka åldersdiskriminering. Vi står naturligtvis bakom förslaget i nämnda kommittémotion men mot bakgrund av det fortsatta arbetet inom Kansliet för hållbart arbetsliv för att motverka åldersdiskriminering avstår vi från att reservera oss till förmån för förslaget.

6. Arbetslöshetsförsäkringen, punkt 10 (S)

Teresa Carvalho (S), Johanna Haraldsson (S), Serkan Köse (S), Paula Holmqvist (S) och Jim Svensk Larm (S) anför:

Under coronapandemin drev den socialdemokratiskt ledda regeringen igenom förbättringar av arbetslöshetsförsäkringen som syftade till att fler löntagare skulle få ut 80 procent av lönen. Dessa förbättringar vill vi behålla så att fler som jobbat omfattas av den trygghet som arbetslöshetsförsäkringen ger. I kommittémotion 2022/23:2052 (S) yrkande 11 föreslås att de höjda taknivåerna inom inkomstbortfallsförsäkringen och den höjda grundersättningen i försäkringen behålls. Som utskottet noterar föreslår och beräknar regeringen i budgetpropositionen för 2023 att medel avsätts permanent för att behålla samma högre nivå som under pandemin. Vidare har regeringen nu återkommit till riksdagen med förslag om att de tillfälliga lättnaderna i arbetsvillkoret, karensvillkoret och reglerna för företagare som infördes under pandemin ska gälla tills vidare.

Vi står naturligtvis bakom förslaget i nämnda kommittémotion, men mot bakgrund av regeringens förslag och utfästelser i budgetpropositionen för 2023, avstår vi från att reservera oss till förmån för förslaget i kommittémotionen. Vi förutsätter att regeringen kommer att genomföra dessa reformer och kommer att återkomma i andra sammanhang om så inte blir fallet.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2022/23

2022/23:46 av Ann-Sofie Lifvenhage och Anna af Sillén (båda M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att förbättra årsrikas villkor på arbetsmarknaden och möjliggöra fortsatt arbete efter generell pensionsålder för den som så önskar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:202 av Helena Lindahl (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till proportionalitet vad gäller återbetalning av lönebidrag i förordningen (2017:462) om särskilda insatser för personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:209 av Mikael Larsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om höjd ålder för a-kassan och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:464 av Åsa Karlsson och Björn Wiechel (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att pensionsåldern på Samhall bör vara densamma som på den övriga svenska arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:634 av Niels Paarup-Petersen (C):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att få till stånd en mer rättvis a-kassa för gränspendlare och tillkännager detta för regeringen.-

2022/23:687 av Markus Selin (S):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i infrastrukturplaneringen studera förutsättningarna för att utveckla en sammanhållen arbetsmarknad och kompetensförsörjningsbehov kring norra Stockholms län i allmänhet och Norrtälje i synnerhet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ansvariga myndigheter för den statliga arbetsmarknadspolitiken särskilt bör studera förutsättningarna för att utveckla en sammanhållen

arbetsmarknad och kompetensförsörjningsbehov kring norra Stockholms län i allmänhet och Norrtälje i synnerhet och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:748 av Nicklas Attefjord m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av arbetsintegrerande sociala företag och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en förordning med en definition av arbetsintegrerande sociala företag och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:823 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av Arbetsförmedlingens möjligheter till förebyggande arbete för att förhindra sjukskrivning och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:852 av Jonny Cato m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram förslag för att säkerställa reformeringen av Arbetsförmedlingen, i enlighet med motionen, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram förslag för att säkerställa Arbetsförmedlingens lokala närvaro och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att under 2023 tillsätta en extern utredning av Samhall enligt tidigare tillkännagivande och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att utvidga införandet av etableringsjobben till företag utan kollektivavtal och till bemanningsföretag, på ett sätt som gör att fördelarna i etableringsjobben inte går förlorade, och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att effektivisera dagens olika anställningsstöd och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta för skapande av gigjobb och att öka gigarbetares inkludering i socialförsäkringssystemet och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram förslag för att genomföra förändringarna i arbetslöshetsförsäkringen i enlighet med motionen och tillkännager detta för regeringen.

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna för arbetssökande att fortsätta sedan tidigare påbörjade deltidstudier som inte begränsar deras möjlighet att ta nytt arbete med bibehållen ersättning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:882 av Christofer Bergenblock m.fl. (C):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning som ser över hur välfungerande och evidensbaserade inkluderingsinsatser hos arbetsgivare kan spridas till fler privata och offentliga arbetsgivare och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om minskad byråkrati, flexibla lösningar och enklare kontaktvägar mellan företag och myndigheter så att fler arbetsgivare kan anställa personer med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla myndigheter, regioner och kommuner ska arbeta målinriktat med inkluderande rekrytering i syfte att sänka trösklarna för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sociala klausuler bör vara norm, inte undantag, när det offentliga upphandlar varor och tjänster, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en statlig utredning om hur trösklarna kan sänkas för personer med funktionsnedsättning som vill starta företag, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla riktade stöd till personer med funktionsnedsättning i utbildning och arbetsliv bör ses över utifrån ett jämställdhetsperspektiv och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:943 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om införande av en ny form av lärlingsanställning och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kompetensförsörjning genom vidareutbildning samt utlandsrekrytering och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:957 av Michael Rubbestad m.fl. (SD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska motverka all form av ålderism och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:961 av Magnus Persson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att införa lärlingsanställningar och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ersätta begreppet nedsatt arbetsförmåga med ett icke-diskriminerande begrepp och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Arbetsförmedlingen i uppdrag att säkerställa att myndigheten har det stöd och den specialistkompetens som personer med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga har rätt till, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att ge rehabiliterande insatser och hjälpmedel till dem som drabbas av en funktionsnedsättning samtidigt som de är i anställning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning om sysselsättningsgraden för personer med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att koppla lönebidragstaket till det index som följer den allmänna löneutvecklingen och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Arbetsförmedlingen det fulla ansvaret för arbetsinriktat stöd och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge en annan myndighet i uppdrag att utreda Arbetsförmedlingens arbetsprocess gentemot Samhall och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda införandet av en ny individbaserad ersättningsmodell för Samhall och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att avveckla lönesubventioner som utgår ifrån födelseland, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:1197 av Peter Hedberg och Peder Björk (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en aktiv arbetsmarknadspolitik i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1228 av Ida Gabrielsson m.fl. (V):

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att se över hur de individer som har medicinska begränsningar, saknar sjukpenninggrundande inkomst och uppbär försörjningsstöd kan få

stöd att kunna återgå i eller få arbete, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:1231 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda hur ensamföretag ska kunna få ett skydd som är mer likt det anställda har vid arbetslöshet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör uppdra åt berörda myndigheter att vidta åtgärder för att säkra möjligheten till ideellt engagemang utan att rätten till a-kassa går förlorad och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1245 av Ciczie Weidby m.fl. (V):

25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetsgivare som anställer personer med subventioner ska vara skyldiga att utfärda ett arbetsintyg till den anställde när anställningen upphör och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör göra det möjligt för myndigheter och journalister att granska vilka företag som tar emot statliga lönesubventioner, samtidigt som skyddet för den enskildes integritet säkras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
27. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kravet om att andra anställningsförmåner än lön ska följa av eller vara likvärdiga med förmåner enligt kollektivavtal i nystartsjobben bör återinföras och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör genomföra en kartläggning av arbetstider, lönenivåer och arbetsvillkor för dem som har subventionerade anställningar, differentierad på branscher, kön och utländsk bakgrund, och tillkännager detta för regeringen.
29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla subventionerade anställningar bör omfattas av LAS och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att nystartsjobbets rättighetsstyrda konstruktion bör ändras så att arbetsmarknadspolitisk prövning och samråd behöver genomföras inför beslut om utbetalande av subventionen och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regelverket för samtliga subventionerade anställningar bör förtydligas så att löner och villkor blir i nivå med kollektivavtal i branschen, vilket inbegriper att ”väsentliga delar” tas bort från förordningar som reglerar

de arbetsmarknadspolitiska insatserna och att villkor likvärdiga med kollektivavtalen även gäller för nystartsjobb, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en utredning med uppdrag att dels se över nu gällande regelverk och rutiner för subventionerade anställningar, dels föreslå ytterligare åtgärder för att motverka missbruk och överutnyttjande av arbetsmarknadspolitiska insatser och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1356 av Kristoffer Lindberg m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en långsiktigt stark a-kassa och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1362 av Mikael Dahlqvist m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över ökade möjligheter till arbetsmarknadspolitiska insatser genom bl.a. utökade möjligheter till studier och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1379 av Joakim Sandell (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över tillsättandet av en nationell offensiv för att bekämpa segregationen och dess orsaker och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1479 av Annette Rydell och Heléne Björklund (båda S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för krav på villkor enligt svenska kollektivavtal när en arbetsgivare får stöd via Arbetsförmedlingen genom arbetsmarknadspolitiska program, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:1534 av Hans Eklind och Yusuf Aydin (båda KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att mäta graden av självförsörjning med ett självförsörjningsmål och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1550 av Mathias Tegnér och Jennie Nilsson (båda S):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av a-kassa för företagare och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1560 av Denis Begic (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur fler personer med funktionsnedsättning kommer i arbete, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C):

34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta fram förslag för att säkerställa Arbetsförmedlingens lokala närvaro och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1711 av Johan Andersson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur fackligt samråd vid arbetsmarknadspolitiska insatser kan förstärkas och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1805 av Magnus Jacobsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag på att skapa förutsättningar för en riktad arbetsmarknadsutbildning för taxiförarlegitimation och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1988 av Isak From m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behov av kompetensförsörjningsinsatser i norra Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2019 av Dzenan Cisija m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av insatser för att stärka arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2032 av Heléne Björklund m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att Arbetsförmedlingen finns tillgänglig i hela landet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:2052 av Teresa Carvalho m.fl. (S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en aktiv arbetsmarknadspolitik som både erbjuder stöd och ställer krav på den arbetssökande och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Arbetsförmedlingen mer handlingsfrihet att erbjuda arbetssökande de

- individanpassade åtgärder som bäst leder till – eller i riktning mot – en varaktig anställning och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att personer med funktionsnedsättning får effektivt och individanpassat stöd att komma i arbete eller utbildning och tillkännager detta för regeringen.
 6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för återinförandet av utbildningskontrakt för unga och tillkännager detta för regeringen.
 7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för införandet av en insats lik den tidigare 90-dagarsgarantin i syfte att bekämpa ungdomsarbetslösheten och tillkännager detta för regeringen.
 8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Arbetsförmedlingen förutsättningar att ha god fysisk närvaro i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
 9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att Arbetsförmedlingen ska stärka sin närvaro i områden med socioekonomiska utmaningar och tillkännager detta för regeringen.
 11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om arbetslöshetsförsäkringen och tillkännager detta för regeringen.
 13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att krav på kollektivavtal ska omfatta alla arbetsgivare som anställer arbetstagare inom ramen för de olika subventionerade anställningarna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:2062 av Fredrik Olovsson m.fl. (S):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av kompetensförsörjning och det nya partssystemet för omställning för att de klimatpolitiska målen ska kunna nås och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett samhällsuppdrag för Lernia AB och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2264 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att ta övervakningskommitténs kritik på allvar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om dialog och att involvera funktionsrättsrörelsen i det fortsatta reformarbetet och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Arbetsförmedlingen bör få i uppdrag att ge arbetssökande med funktionsnedsättning tillgång till en personlig kontakt med

- specialistkompetens som kan ge ett personnära, långsiktigt och samordnat stöd och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra åt Arbetsförmedlingen att satsa på tjänster för personer med funktionsnedsättning där det finns evidens för goda resultat, t.ex. supported employment och insatser där flera samarbetar för sammanhållet stöd, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
 5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en nationell nyorienterande handlingsplan med åtgärder för att höja sysselsättningsgraden i nivå med övriga befolkningen och tillkännager detta för regeringen.
 6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa nedsatt arbetsförmåga som definierande term och tillkännager detta för regeringen.
 10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kvantifierbara mål för statliga arbetsgivare vad gäller anställning av personer med funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.